NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA.BOX 2231
NEW YORK 17,N.Y.
CHKD MAY 8 1962

VIENYBĖ

76 M. 18 N. | 192 Highland Boulevard Brooklyn 7, N. Y. | 1962 M. GEGUŽĖS (MAY) 4 D. | Telefonas: APplegate 7-7257 | KAINA 15 C.

Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininkas Pranas Naujokaitis pradeda premijų įteikimo iškilmes praeitą sekmadienį įvykusioje literatūros šventėje Apreiškimo par. salėje Brooklyne. Dešinėje - laureatas Leonardas Andriekus, kuris laimėjo premiją už poezijos knygą "Saulė kryžiuose". Pulgis Andriušis, kuris gyvena Australijoje, laimėjo Rašytojų Draugijos premiją už apysaką "Rojaus vartai". Rašytojui P. Andriušiui, dėl nuotolio negalėjusiam atvykti, simboliškai buvo palikta tuščia kėdė scenoje.

Vyt. Maželio nuotrauka

Rašytojų Draugija įteikė premijas

Laisvajame pasaulyje gyvenantieji lietuviai rašytojai kuria, kad ir sunkiomis sąlygomis. Tai yra mūsų tautinės gyvybės ir gajumo ženklas. Tuo visi lietuviai džiaugiasi ir didžiuojasi, o literatūrinės premijos kūrėjus suriša su lietuviškąja bendruomene, įsakmiai pabrėžiant, kad ir kokiame pasaulio kampelyje begyventų kūrybiškas tautietis, jo darbai bus pastebėti ir įvertinti.

Tokios pagrindinės mintys, išreikštos pereitą sekmadienį, balandžio 29 d., Brooklyne įvykusioje literatūros šventėje, kai lietuviams rašytojams buvo įteiktos net dvi literatūros premijos.

Jas laimėjo Leonardas Andriekus (iš Brooklyno) už poezijos knygą "Saulė kryžiuose" ir Pulgis Andriušis (iš Australijos) už apysaką "Rojaus vartai". Tai buvo metinės Lietuvių Rašytojų Draugijos premijos už 1960 ir 1961-uosius metus.

Premijas buvo paskyrusi jury komisija balandžio 14 d. Brooklyne, dalyvaujant J. Brazaičiui, P. Jurkui, A. Landsbergiui, K. Ostrauskui ir L. Žitkevičiui.

Į premijos įteikimo iškilmes ir po to sekusį literatūros ir meno vakarą susirinko gausus newyorkiečių būrys, jų tarpe buvo net ALTo pirmininkas Leonardas Šimutis iš Chicagos (jisai buvo atvykęs į veiksnių pasitarimą New Yorke), dr. J. Girnius iš Bostono, Alf. Nyka-Niliūnas iš Baltimorės, Ant. Vaičiulaitis iš Washingtono ir kt.

Vakaro iškilmes atidarė Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininkas Pranas Naujokaitis, garbės prezidiuman pakviesdamas laureatą Leonardą Andriekų. Kitam laureatui — Pulgiui Andriušiui — simboliškai buvo palikta tuščia kėdė, nes rašytojas gyvena Australijoje ir dėl nuotolio negalėjo atvykti. Garbės prezidiume buvo ir premijos sumanytojas Ant. Maceika, buvęs N. Y. LB pirmininkas, ir jury komisijos pirm. Juozas Brazaitis.

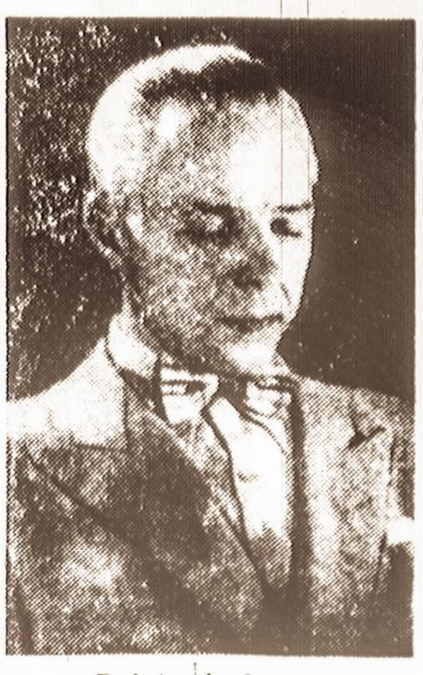

Pulgis Andriušis

Prieš pakviesdamas pasidžiaugti lietuvių rašytojų laimėjimais, Draugijos pirmininkas susirinkusius pakvietė nulenkti galvas ir prieš nuostolius — susikaupimu buvo pagerbti pereitais metais mirę Antanas Škėma ir Draugijos pirmininkas Juozas Tysliava.

Po to dėkingai prisiminti visi literatūros premijos mecenatai bei mažesnėmis dovanomis prisidėję prie dviejų (po $500) premijų sudarymo.

Pauliui Jurkui, jury komisijos sekr., perskaičius komisijos aktą, Rašytojų Draugijos pirm. Pr. Naujokaitis įteikė premiją Leonardui Andriekui. Pulgiui Andriušiui premija pasiųsta į Australiją. Pasveikinęs laureatus ir palinkėjęs jiems kūrybingos ateities, Naujokaitis peržvelgė visą 1960-1961 metų literatūrinį derlių.

— Vertindami kūrinį ir atžymėdami jo išskirtinumą, kad ir premijomis, pagerbiame ne tiek talentą, kiek kūrėjo pastangas ir kantriu darbu pasiektus laimėjimus, — kalbėjo pirmininkas, toliau pabrėždamas, kad jury komisijai teko vertinti per 30 grožinės literatūros knygų, išleistų 1960-1961 metais laisvajame pasaulyje.

Išminėjęs visų knygas, rašytojų pirmininkas kalbėjo:

— Tai didelis derlius, rodęs mūsų rašytojų pajėgumą.

Nukelta į 5 psl.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Sociologiniu požiūriu mūsų tautai vis stigdavo brangios sudėtinės dalies — tautiniai sąmoningų miestelėnų. Kitose tautose šis visuomenės sluoksnis dvarponišką, kaimietišką viduramžių monarchiniai feodalinę Europą padarė moderniomis demokratinėmis pramonės-verslo nacionalistinėmis tautomis-valstybėmis. Poeto įkvėpimu, velionis Tysliava tai juto ir gyvenimo siekimu pasistatė brolius, seseris išvesti iš Suvalkijos lygumų į platesnį modernų pasaulį — į Paryžius, į Eifelio bokštus. Prof. Vaclovas Biržiška, Šiauliuose ėjusioje Kultūroje (1930 m., nr. 1) rašė, kad dr. Kudirka buvęs pasiturinčių Suvalkijos ūkininkų sūnumi (kokiu buvo ir Tysliava), kuriam šių bėdos ir vargai virto visos Lietuvos gyvenimo bėdomis. Prof. Vaclovas rašė: "Kiekvienas ūkininkas grynas individualistas, kuriam svetimi reikalai tiek terūpi, kiek jo reikalus paliečia. Kudirka, kaimo idėjas išplėtė visam kraštui. Kodėl? Atrodo, paveikė didmieščio gyvenimas -- studentė dienos Varšuvoje. "Grynas individualistas išaugo dideliu visuomenininku, Lietuvos himno autorium.

•

Todėl man atrodo kažkas simbolingo Br. Railos rašinyje Lietuvių Dienų kovo nr. apie garsėjančią mūsų archeologę dr. Marją Alseikaitę-Gimbutienę. Viena, cituoja jos žodžius: "Esu labai dėkinga likimui, kad gimiau ne kur kitur, o Vilniuje. Šis nepaprastai gražus miestas mane ne tik augino, bet jo vaizdas ir dvasia lydi per visą gyvenimą." Antra, Raila sako: "Abu jos tėvai kilme ne vilniečiai: tėvas žemaitis, motina aukštaitė, I Pasaulinio Karo pabaigoje įsikūrę Vilniuje. Tėvas greit pasireiškė vienu stambiųjų visuomenės veikėjų." Kitais žodžiais, tartum parodė kelią visiems lietuviams į moderniškesnę Lietuvą: žemaičiai ir aukštaičiai tapkime vilniečiais visuomenininkais, nes Vilnius tautos vadas į modernaus pasaulio lietuvišką visuomeninę veiklą. Žemaitis ir aukštaitė simbolingai išauklėja vilnietę dukterį, kuri dabar pina savo tautai pasaulinę garbę mokslo šakoje.

•

Vilnietis Jeronimas Cicėnas sako: "Ak, Vilnius — senovės Lietuvos lopšys ir Vasario 16 paskelbimo židinys!" Prisimena Naujienose iš Paryžiaus Kaunan begrįžtančio Juozo Tysliavos poezijos vakarą Vilniuje (1928 m. kovo 1 d. — metams praslinkus po dr. Basanavičiaus mirties ir laidotuvių Rasų kapinėse). Cicėnui tas vakaras buvo brangus: "Pirmas lietuvis poetas Vilniuje! Tai buvo varpai, sidabriniai varpai!"

Nukelta į 4 psl.

Posėdžiavo veiksniai

Balandžio 28 d. New Yorke Pavergtųjų Europos Tautų Seimo posėdžių salėje posėdžiavo Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto praplėstasis prezidiumas ir Amerikos Lietuvių Tarybos vykdomasis komitetas ir tą pačią dieną atskirai tarėsi Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomasis Komitetas, Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Prezidiumas ir Lietuvos Laisvės Komiteto Prezidiumas, dalyvaujant Lietuvos Generaliniam Konsului New Yorke Jonui Budriui.

Posėdžiuose peržvelgta tarptautinė politinė padėtis ir Lietuvos laisvinimo kovos dabartinis stovis ir tos kovos ateities perspektyvos.

Taip pat aptarti veiksnių organizaciniai bei glaudesnio tarpusavio bendradarbiavimo klausimai ir intensyvesnio lėšų telkimo reikalas Lietuvos laisvinimo kovai paremti.

Darnia bendradarbiavimo nuotaika vykusiuose posėdžiuose prieita vieningos nuomonės šiais klausimais:

Nukelta į 4 psl.

Lietuviai Kalifornijoj

Vladas Bakunas

Vienas šio laikraščio skaitytojas, ryšium su mano praėjusiame nr. tilpusia žinute apie tai, kad vietinis ALTo skyrius nutarė ALTo centrui pinigų persiuntimą atidėti iki kito visuotino skyriaus susirinkimo, rašo man laišką, klausdamas — kodėl? Turėjau prisipažinti, kad ir man nėra žinoma kodėl. Galiu tik spėlioti. Matote, susirinkime tokį pasiūlymą padaręs Alg. Raulinaitis nenurodė net motyvų. Po ginčų dėl "rezoliucijos" — niekas nenorėjo ilgiau kalbėti, todėl nebuvo net paklausta — kodėl siūloma tai padaryti. Atrodo, tiems, kurie už tokį siūlymą balsavo — buvo labai "aišku", kodėl nenorima remti ALTo centras. Bet... kaip bus toliau? Ar daugiau pinigų nebereikės išviso — nei vietiniam ALTo skyriui, nei ALTo centrui? Vasario 16-tosios minėjimų proga sudedamos aukos, atskaičius išlaidas, iki šiol buvo persiunčiamos ALTo centrui ir su tokiu tikslu dauguma aukotojų ir šiemet dėjo po dolerį kitą. Tik taip vadinamieji "frontininkai" ta proga aukojo atskirai — nurodydami, kad jų sudėtos aukos skiriamos Kuchei-Lipscomb rezoliucijos komitetui. Tas visai tvarkoje — nes kiekvienas, aukodamas, gali nurodyti kuriam tikslui jo auka skiriama ir kur ji turi būti pervedama. Kol kita, daugiuma, aukotojų dalis nėra įsakmiai nurodžiusi kaip jos aukos turi būti naudojamos — nėra stebėtina, kad buvo manyta, kaip ir seniau, likutį pervesti ALTo centrui. Bet dabar — ne.

Ginčytis dėlto, žinoma, nėra prasmės. Geriausią įspėjimą duoda vienas senas vietos veikėjas tokiais žodžiais: "...aš jums savo atsakymą duosiu vėliau, kai jūs vėl vasario 16-tosios minėjimo proga prašysite naujų aukų...".

DĖL INŽ. MIKLOVO

Kalbant apie ALTo susirinkimą, jame buvo padarytas nutarimas kviesti iš Lietuvos nesenai į Ameriką atvykusį inž. Miklovą su pranešimu apie padėtį Lietuvoje. ALTo pirmininkas inž. Jodelė pastebėjo, kad valdybos posėdyje šis reikalas aptartas ir prieita nusistatymo, jog į inž. Miklovo pranešimą įėjimas apmokamas, norint surinkti pinigo jo kelionės išlaidoms apmokėti. Yra visai aišku, kad inž. Miklovui reikia apmokėti visas išlaidas, bet... tokios išlaidos, dabar, kaip tik galėtų būti padengtos iš ALTo kasoje esamų pinigų — nepersiųstų centrui. Man atrodo, kad tiksli, objektyvi ir nauja informacija apie pavergtą Lietuvą — negali būti "pardavinėjama". Tokia informacija turi būti paskleista kuo plačiausiai ir ji turi būti prieinama kiekvienam lietuviui. Į inž. Miklovo pranešimą įėjimas turėtų būti visiems laisvas, nemokamas, ne dėlto, kad kas nors negalėtų užsimokėti dolerio ar kito (tokių visai nėra) — bet dėl paties principo. Juo labiau, kad ALTo kasoje dar yra pakankamai visuomenės sudėto pinigo — visoms inž. Miklovo kelionės išlaidoms padengti. Na, o galiausiai jei ir pritrūktų — tada visuomenė atsilygins keleriopai. Jei pagrindinių kalbėtojų, vasario 16-tosios minėjimų proga, atkviestų net iš New Yorko ar Chicagos, kelionės išlaidos padengiamos bendrais (aukų) pinigais, tai juo labiau, iš tų pačių šaltinių derėtų padengti inž. Miklovo išlaidas.

•

Maironio minėjimas Los Angeles mieste rengiamas lietuvių šv. Kazimiero parapijos salėje gegužės 27 d.

RŪTA LEE-KILMONYTĖ

Riverside (Calif.) miesto aerodrome praėjusį šeštadienį atidaryta karo lėktuvų paroda, kurioje buvo išstatyta nuo pačių senųjų, I-jo pasaulinio karo "veteranų", iki moderniškiausiųjų II-jo pasaulinio karo dalyvių — kovos lėktuvų. Šios parodos "šeimininkė" — "hostess" buvo aktorė Rūta-Lee-Kilmonytė.

Ji "karaliaus" ir sekantį savaitgalį ten įvykstančiame valstybiniame oro cirke, kuris vyks gegužės 5 ir 6 d. d. Riverside laukuose ir keliuose, kuriuose būna automobilių lenktynės.

TALKA NAMAMS

Lietuviška talka — lietuviškiems namams suaupo labai daug išlaidų, kurios nukreipiamos ten, kur lietuviškos talkos ranka nebesiekia. Lietuvių Namų — Bendruomenės Centro — remonto ir naujų įrengimų daugelis darbų atlikta talkos būdu. Tuo pat būdu aptarnaujamas ir tų namų baras, kuriam reikiamas leidimas buvo gautas pernai. Iki šiol savaitgaliais bare dirbdavo daugiausia direktorių tarybos nariai, kurie ir be to turi daug darbų namą administruojant. Nesenai Al. Dabšio pastangomis sudarytas sąrašas su pavardėmis ir datomis, kuris namų dalininkas (akcininkas) turi savaitgaliais bare dirbti. Sąrašas apima arti 60 asmenų ir beveik visų metų laikotarpį. Vienas kitas iš sąrašo, dėl įvairiausių priežasčių, iškris, bet bendrai tai toks "potvarkis" galėjo pasirodyti jau senai, nes tai iš tikrųjų žymiai palengvins direktorių tarybos ir taip jau sunkią darbų naštą. Nesenai įvykusiame dalininkų susirinkime buvo pasisakyta už tai, kad baro aptarnavimą atliktų patys dalininkai, tuo keliu išvengiant samdomo "bartenderio" nemažų išlaidų. To pasisakymo išdavoje ir pasirodė Al. Dabšio "potvarkis" su ilgu "bartenderių" sąrašu.

Lietuvių Namų (4415 Santa Monica Blvd.) baras atidarytas šeštadieniais nuo 5 val. vakaro, o sekmadieniais nuo 12 val. dienos. Duodami geri lietuviški pietūs.

LIETUVIŠKAS "BIZNIS"

Lietuviškas "biznis" Kalifornijoje kūrėsi labai pamažu, bet paskutiniaisiais metais pradėjo kopti į viršų net ir labai dideliais žingsniais: visa eilė lietuvių įgijo dideles nuosavybes (daugiausia didelius namus — "apartmenthouse"), kiti pradėjo įvairiose prekybos ar verslų srityse, o paskiausia jau matome naujai kimbančius ir į motelių biznį. Jų su lietuviškomis savininkų pavardėmis jau matome įvairiose Kalifornijos vietose. Paskiausia — net 51 kambario, motelį vienas lietuvis įsigijo čia pat, Los Angeles mieste.

Paskiausiais metais įsijungiančių čia į vienos ar kitos srities "biznį" lietuviai yra didesne dalimi iš naujakurių tarpo.

DR. DEVENIO SUKAKTIS

Dr. Mykolas Devenis gegužės 1 d. atšventė savo 71 gimtadienį, kurios proga susilaukė visos eilės šiltų sveikinimų ir linkėjimų.

Dr. M. Devenis su žmona Alena gyvena Santa Monica, prieš porą metų atsikėlę iš Rytų Amerikos, kur buvo išgyvenę ilgus metus.

Dr. M. Devenis, o ypač ponia Devenienė, savo laiku yra buvusi VLIKo Vykdomosios Tarybos pirmininke, čia jau labai plačiai įsijungę į lietuvišką veiklą.

Dr. M. Deveniui šia proga — ilgiausių metų!

•

Kostas Burbulis, vieno Amerikos keleivinio laivo kapitono padėjėjas, siunčia Kalifornijoje gyvenantiems jo bičiuliams linkėjimus iš Peru, kur jo laivas buvo stabtelėjęs su turistais. K. Burbulis rašo, kad pereitais metais jis dažniausia plaukiojo Rytų-Pietų Amerikoje, gi dabar atsidūrė Vakarų-Pietų Amerikoje.

Inžinierė Z. Balsytė ir daktarą Brinkį, grįžusius iš Los Angeles lietuvių bažnyčios po sutuoktuvių, su duona ir druska pasitinka jaunosios tėveliai. L. Kančausko nuotrauka

Adolfas J. Namaksy, Jr. iš Newton Centre, Mass., žinomų vienybiečių A. ir K. Namaksių sūnus, pakeltas antruoju leitenantu U. S. Air Force Reserve. Kovo 23 d. leit. Namaksy baigė Officer Candidate School Lackland Air Force Base su aukščiausiu akademiniu laipsniu. Iš 186 karininkų, baigusių mokyklą, leitenantas A. Namaksy, Jr., laimėjo pažymėjimą kaip pirmasis kandidatas. Apmokymo metu leit. Namaksy buvo paskirtas personalo direktorium "Wing" štabe. Į sūnaus mokslo užbaigtuvių iškilmes Texas valstybėje buvo nuvykę Adolfas ir Kotryna Namaksiai. Po trumpų atostogų pas tėvus, leitenantas A. Namaksy, Jr. buvo paskirtas į Brooks Air Force Base, Texas valstybėje.

SKAITYS PASKAITĄ

Š. m. gegužės mėn. 6 d., sekmadienį, 4 val. po pietų, Lietuvių Banko patalpose (202 N. Broad St.) dr. Jonas Balys skaitys paskaitą tema: "Lietuvių Dainos", pailiustruodamas ją į juosteles įrašytų dainų pavyzdžiais. Lietuviškoji visuomenė kviečiama ateiti šios įdomios ir vertingos paskaitos paklausyti.

Neužmirškite atnaujinti Vienybės prenumeratą!

PASKUTINĖS ŽINIOS

APIE DIVIDENDUS

4% Į METUS

Paskutinis apskaičiavimas 3-3/4 % į metus reguliaraus dividendo plus ¼ % į metus specialaus dividendo už pinigus, kurie depozituoti keturiems ketvirtadaliams, prieš dividendo periodą.

Apskaičiuojamas kas keturis mėnesius nuo depozito dienos

Jūs galite nebrangiai įsigyti taupymo banke VISO GYVENIMO APDRAUDĄ. Ateikite ar parasykite dėl informacijų.

THE KINGS COUNTY SAVINGS BANK

Incorporated 1860

A Mutual Bank "... where your money works only for YOU!"

Central Office: 539 Eastern Parkway

Broadway Office: 135 Broadway Brooklyn, N. Y.

Massapequa Office: Hicksville Road and Jerusalem Avenue

Deposits Insured by the Federal Deposit Insurance Corporation

FESTIVAL RESTAURANT & BAR

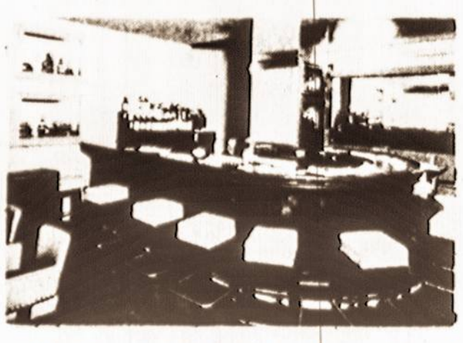

Pietūs ir vakarienė

Jaukus baras

Salė susirinkimams vestuvėms ir pobūviams

Gali tilpti 200 žmonių LIETUVIŠKIEMS suėjimams nemokamai

VACYS STEPONIS Savininkas

40 East 26th St. New York City MU 3-2928

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEwton 9-6620

GINTARAS
Lietuvos auksas

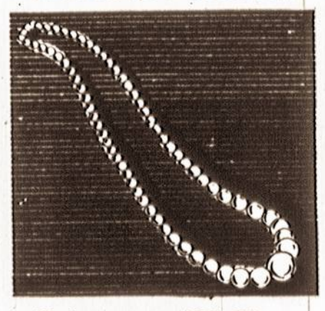

Kainos nuo $25.00

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekiama: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

Lietuviškoje Chicagoje

Valerijono Šimkaus iniciatyva sudarytas komitetas pastatyti lietuvišką kryžių Portlande. Komitetui vadovauja V. Šimkus ir jis deda pastangas, kad sumanymas būtų įvykdytas.

A. ir S. Ragauskai sugrįžo iš ilgos kelionės į Chicagą. Jie aplankė: Texas, N. Mexico, Arizoną, Nevada, Kaliforniją ir kt.

A. Butkevičius Chicagos Bridgeporto rajone atidarė Transatlantic Gift Shop.

Chicagos Balfas balandžio 7 d. išsiuntė į New Yorką, į centrą aprangos transportą: 18,000 sv. drabužių ir avalynės, 150 svarų vaistų ir 120 svarų knygų Vasario 16 gimnazijai.

Dr. B. Ciplijauskaitė, Wisconsino universiteto profesorė, kurį laiką viešėjusi Ispanijoje, aplankė ir kitas Europos vietoves. Barcelonoje buvo pakviesta su paskaita.

Dr. Žmuidzinas, Lietuvos konsulas Kanadoje, šiomis dienomis su žmona svečiavosi Chicagoje pas brolį Stasį.

Balfo apskr. Chicagoje birželio 17 d. Bučo darže ruošia gegužinę.

G. Antanaitytė, praeitų metų "Miss Lithuania", yra išrinkta sekretore naujai suorganizuotame buv. karalaičių klube.

CICERO LIETUVIAI

Cicero motinos bus pagerbtos gegužės 13 d. 3 val. šv. Antano par. salėje, 1500 S. 49-tas kortas. Bus tradicinis minėjimas su prakalba ir menine dalimi. Pastarąją atliks pradžios mok. mokiniai, paruošti mokytojo J. Kreivėno, ir kitos meninės pajėgos, kurių sąstatas dar nėra galutinai sudarytas. Minėjimą rengia Bendruomenė, kuri kviečia visas motinas ir visus apylinkės gyventojus ir jų svečius dalyvauti.

* Šv. Antano taupymo ir skolinimo bendrovė vis plečia savo bizni bei patalpas. Neseniai įvyko bendrovės išplėsto pastato atidarymas. Po to vieną dieną bendrovėje lankėsi ir svečiams dovanas įteikė "Miss Europa" iš Italijos.

* Gegužės 5 d. šv. Antano mokyklos salėje bus suvaidintas D. Augienės veikalas vaikams "Žvaigždutė". Šį veikalą pastatė Marquette parko Lituanistinės mokyklos mokiniai.

Gavę šį Vienybės numerį, pažiūrėkite greta savo vardo ir adreso, pažiūrėkite ar Jūsų prenumerata jau baigėsi. Geriausias skaitytojas yra tas, kuris laiku sumoka prenumeratą.

Verbų sekmadienį Lietuvos Pasiuntinybėje lankėsi p. Dean Rusk (viduryje), E. Jurgelienė, p. S. Steel (Mikučiūtė iš Chicagos) ir p. Zalubienė. Lietuvos atstovas J. Kajeckas - kairėje, o p. Kajeckienė - dešinėje. Balandžio 29 d. Lietuvos Pasiuntinybėje lankėsi svečiai iš New Rochelle, N. Y. - dr. J. K. Valiūnas su žmona ir sūnumis Domu, Andrium ir Julium. Ta proga Pasiuntinybėje lankėsi ir ponia E. Kennedy, kuriai Lietuvos atstovas padovanojo lietuvišką marguti.

Illinois universiteto ligoninės laboratorijose Chicagoje dirba nemažai lietuvių: Elena Sniegaitienė, Elena Namikienė, Viktorija Kožukauskaitė, Gunda Šilenienė, Zosė Mickevičienė, Joana Buniškaitė, O. Šulaitienė, Ona Maldeikienė, Elena Kregždienė ir Birutė Laukaitienė.

Frank Vaškas parašė viešą laišką Cicero Life laikraščiui, kuriame jis dėkoja už įdėjimą E. Šulaičio rašinio apie Lietuvą.

Šiemet sueina 25 m. nuo pirmojo Lietuvos krepšininkų laimėjimo Europos krepšinio pirmenybėse Rygoje. Taip pat šiais metais sukanka ir 40 m. nuo pirmųjų oficialiųjų krepšinio rungtynių Lietuvoje. Daug medžiagos apie krepšinį galima rasti leidinyje "Lietuviškasis Krepšinis", kuriame ypatingai daug rašoma apie Europos krepšinio pirmenybes Rygoje ir Kaune. Šį leidinį dar galima įsigyti pas jo redaktorių bei leidėją šiuo adresu: Edvardas Šulaitis, 1320 S. 48th Ct., Cicero 50, Ill.

Antano Škėmos raštų išleidimo fondui, surengto pianisto Andriaus Kuprevičiaus rečitalio Chicagoje proga, yra prisiųstas $200 įnašas. Į šią sumą įeina Santaros Šviesos Federacijai priklausančios pajamos, L. Vanagaitienei, Margučio vedėjai, priklausęs mokestis už skelbimus ir Andriui Kuprevičiui priklaususio honoraro dalis.

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N.Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. iki 9 v.v.

Ir aš buvau Washingtone

BALTIEJI RŪMAI, SPALVOTOS SALĖS IR NACIŲ PIKETUOTOJAI

V. ZALATORIUS

Kaip lietuviški laikraščiai veikia savo skaitytojus, rodo kad ir pavyzdys su manimi. Prisiskaitęs per paskutinius du mėnesius aprašymų iš veiksnių kelionės į Washingtoną, sakau, o kodėl ir man ten nepasukti.

Kaip tariau, taip padariau. Šeštadienį prieš Verbas mano Chicagos lėktuvas nutūpia Amerikos sostinės Tautiniame aerodrome palei Potomako upę, vos prieš tai neužkliudęs aukšto obelisko, pastatyto prezidento Washingtono garbei.

Kur į tokią vietą atvažiavęs apsistosi, jei ne "Washingtono viešbutyje". Kur pirmiausia eisi, jei ne į Baltuosius rūmus.

Kaip ir daugelis kitų prieš mus, taip ir mes su žmona, nueinam prie geležinių vartų ir laukiam, kol mūsų pavardes iššauks. Girdėjom, kad čia tokia tvarka. Susitarėm, kad ji atstovauja moterų, o aš vyrų delegaciją.

Žmonių, kaip per atlaidus. Keturguba pusės mylios ilgumo eilė pagal tvorą. Prieš rūmus vaikšto kažkokia moteriškė su plakatu, ant kurio užrašyta "Taikos", o kitoje pusėje paaiškinta, jog ji, ar jos organizacija, mano, kad atominiai bandymai veda prie karo.

Nespėjom, "pasidyvinti" ta moteriške, kai kitu plakatu nešinas ateina tikras rudmarškinis: rudi marškiniai, rudas švarkas, rudos jojiko išpūstos kelnės ir juodi aukšti batai. Ant galvos ruda kalnų šaulio kepurė su "kozirku", o ant rankovės, ... o ant rankovės ... jūs nepatikėsit ... raudonas raištis su juodu hakenkroicu baltam fone. Ant plakato parašyta: "Išlaisvinkit Dovydą" — tai atrodo koks nacių šturmtruperis Amerikoje, kurį už kažką pasodino už grotų.

Vyrukas, priėjęs prie tvoros galo, vikriai kariškai apsisuka, ir vėl grįžta atgal. Kitoje plakato pusėje išdažytas didžiulis hakenkroicas, toks kaip jam ant rankovės.

Ar mes žemėje, ar kur kitur? — sakau žmonai. Kas čia per "cūdai"!

— O ką tu manai, — ji man sako, — kad čia tos laisvės tik ant popieriaus.

Taip mums bėžiopsant, prieina uniformuotas slaptosios tarnybos valdininkas — tai tarnybai pavesta saugoti prezidentą ir valstybės iždą — ir sako:

— Jei norit į vidų, tai susiraskit eilės galą. Prie vartų čia nestovėkit.

Žvilgteriam vienas į kitą ir pagalvojam, kad čia, turbūt, nesusipratimas. Atrodo, prezidentas apie mūsų audienciją nieko nežino.

— Na, sakom, gerai! Jei jau taip yra, stosim ir mes su kitomis delegacijomis į eilės galą.

— Keista tik, kad čia tiek daug vaikų ir paauglių, — sakau žmonai. Nusprendžiu, kad tai delegacijų pirmininkų prieauglis. Jie pažais su Kenedžio vaikais, kol tas su tėvais aptars reikalus.

Visi smalsiai žvilgčioja pro geležinių virbalų tvorą, ant kurios uždėtas rupus vielinis tinkliukas, kad praeiviai neprimestų laikraščių ir kitokių šiukšlių į prezidento sodą.

Žolė viduj taip gražiai žaliuoja. Medžių visokios išvaizdos, kaip botanikos sode. Takiukai tiesūs, gyvatvorių saugomi. Gėlių kliombos gražiausiai žydi. Jautiesi kaip kokioje Vokietijos kunigaikščio pilyje.

— Tai ne Chicagos stokjardai, — pagalvoju.

Pagaliau pro žydinčias magnolijas, su ta visa neiškilminga eisena, patenkame į rytinį prezidentūros fligelį. Niekas čia mūsų nepasitinka, niekas nepaaiškina, kaip nustilenkti, prezidentą pamačius.

Prieškambariai Trumano už septynius milionus dolerių atremontuoti koloniišku stiliumi. Sienos rudai poliruotu medžiu apkaltos.

Užlipom į antrą aukštą. Smarkiau plakanti širdis rodo, kad prezidentas arti. Įeinam visi į "auksinę salę". Tuščia. Kilimas, užuolaidos, baldų apmušalai — viskas auksinės spalvos. Net ir salės gale rojalis, ir tas kaip auksinis, o ne juodas.

Praeinam pro tą "auksinį kambarį" — paklysti negali, nes takas gražiomis raudonomis virvėmis atitvertas — įeinam į "žaliąją salę". Čia viskas žalia, bet prezidento nėra, nei "žaliojoje".

Dar praeinam pro mėlynąją, raudonąją ir kitokių spalvų sales, nukabinėtas buvusių prezidentų portretais.

— Čia tikri "rūmai", — pagalvoju, — ir tik jų nematęs galėtum "Baltu namu" vadinti.

Praėję pro sales vėl atsiduriam prie laiptų.

— Koks prezidentas mandagus, — sakau, — nerodo mums vieno kambario, kurį visi naujų namų savininkai parodo.

Lipam laiptais žemyn, ir širdis vis smarkiau plaka. Prezidentas turi būti visai arti. Žmonių srovė mus neša prie išėjimo, prie tų didžiulių kolonadinių durų, kuriose vis matyti nuotraukose.

— Dabar žinau, — sakau žmonai. — Prezidentas nori su mumis nusifotografuoti prie tu kolonadų.

Nebegaliu iškęsti. Jau tarpduryj. Iškišu galvą. Dairausi. Nei prezidento, nei Žakelynos, nei Karolynos.

— Eikit, eikit! Čia nestovėkit — iš užpakalio ragina slaptosios tarnybos pareigūnas.

— Ot ir po audiencijos, — ironiškai pastebi žmona.

— Tfu! — tariu aš. — Buvau Washingtone ir nemačiau prezidento.

VIENYBĖ The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y. Telephone: APplegate 7-7257. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N.Y. Subscription rate: $7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights of republication are reserved.

MES

Atkelta iš 1 psl. *Vytautas Širvydas*

Šios (ir daugelis kitų) mintys perbėgo skaitant jausmingas Vienybės leidėjos, V. Tysliavienės žodžius jos rašinyje "Prisiminimai ir dabartis". Ji, kaip Gimbutienė, mokslinosi gražiame Vilniuje. Vienybės redaktorė Narkeliūnaitė-vilnietė ir vienintelė mūsų redaktorių trumpai pabuvojusi dabartiniame Vilniuje ir patyrusi bent dalelę mūsų tenykštės inteligentijos nuotaikų. Vysk. Valančiaus laikais tautos kultūros priešakyje stovėjo žemaičiai: Daukantas ir jo grupė. Po to svoris persimetė į Suvalkijos lygumas (dr. Kudirka, dr. K. Grinius), nors Penktais Metais Vilniuje apsigyveno dr. Basanavičius, posėdžiavo Didysis Seimas, pradėjo veikti mūsų politinių partijų centrai. Dabar, kada Lietuva ruso bolševiko kalėjime, Vilnius, pasak Miklovo yra "dabartinio intelektualinio Lietuvos gyvenimo centras".

•

Baikime vilniečio Cicėno žodžiais: "Iš germanų žemės atvykęs Banaitis (gimęs Karaliaučiuje) grįžo atlikęs didelį žygį — painformavęs (tiksliai, bešališkai, dokumentaliai) apie okupuotą Lietuvą. Ji gyva savo pasivyškuoju pasipriešinimu okupantui rusui. Su 'naujosios klasės' tautiečiais (sportininkais, intelektualais ir kt.) yra turėjęs visą eilę pasikalbėjimų. Labiausiai trumpas ir drūtas atsakymas buvęs vieno komjaunuolio: — Ar Mindaugas po krikšto nebebuvo Mindaugas?"

Tegul šiam lietuviui jaunuoliui atsako tie, kurie, kai Gimbutienė kalba, kad Vilnius gražus miestas, pritariančiai tyli, ar patys kartoja, o kai tą patį pasako mūsų redaktorė — kaip širšinai subirzgia! Jealousy?

•

Iš dabartinio Vilniaus Amerikon atbėgęs inžinierius Miklovas pasakoja: "Iš viso Vilnius yra dabartinio intelektualinio gyvenimo centras. Vilniuje aukštuosius mokslus baigę nelabai nori važiuoti gyventi ir dirbti Kaune (nors Kaunas ekonomiškai aukščiau stovi), nenori ir į kaimą (per liūdna jaunimui ten), bet po kelerių metų iki 80 nuoš. Iš Vilniaus išvykusiųjų, bet jį pamilusių, sugrįžta atgal."

•

Lietuvos užs. reik. min. dr. Purickis, Lordo Curzono Londone paklaustas apie Vilniaus gyventojų tautybę (1920 m. spalio 26 d.) tegalėjo pareikšti, kad 55 nuoš. žydai, 15 nuoš. gudai, o likutyje esą gausiau lietuvių negu lenkų. Cicėnas aną dieną Naujienose citavo lenką Goławskį, kuris, žmonių kalba remdamasis, teigė: "Vilniuje lietuvių gyventojų skaičius buvo minimalus — 2 ir pusė nuoš." Miklovo paliudytoji "mes be Vilniaus nerimstame" srovė šiandien lietuvių skaičių Vilniuje išauklėjo iki 33 nuoš.

Nesėkmė Kuboje pereitą balandį įrodė, kad Amerika ne ką ten gali paveikti, jei nenori atvirai užkariauta kolonija padaryti. Atnaujinti atominiai sprogimai šį balandį rodo, kad ne ką gali padaryti ir su rusais, nebent įrodyti, kad tiek toli ginklų lenktynėse gali eiti iki Maskvai kinkos sudrebės. Neturi daug ko pasakyti ir raudonajai Kinijai, kuri skersakiuoja Maskvai, bet pergyvena ekonominę krizę ir badą. Washingtonas nepritaria Maskvos vyravimui Rytų Europoje, bet nežino kas daryti, kaip nežino ir ką darytu su Berlynu, kur abi pusės, rodos, nusprendė savo nežinojimą pasitarimų rūku pridengti. Kitais žodžiais, Amerika ir Sovietija neturi pakankamai pajėgumo galutinius sprendimus užkarti, todėl visokių krizių priedanga atsargiai žingsniuoja į ateitį, vengdamos sprogimo, kuris abi sunaikintų. Šviesus taškas čia — Europos ekonominis apsijungimas, po kurio ir politinis ne už kalnų. Kyla nauja "baltų žmonių" galybė, kuri Maskvai negali būti maloni.

WALL STREET JOURNAL

Pavergtai Rytų Europai Maskva nustatė 70 nuoš. gaminių ir žaliavos parduoti Rusijai, o 30 nuoš. svetur. Rytų europiečiai prisibijo, kad, Europos Bendroji Rinka apkarpys 30 nuoš.

Argi audiencijos nesklandumai būtų juos išskyrę lietuviškos veiklos kelyje? Neatrodo, kad tarp savęs pykčiusi ALTo vykd. k-to pirm. Leonardas Šimutis ir prel. Jonas Balkūnas, kai jie buvo susitikę pereitą sekmadienį Brooklyne. Vyt. Maželio nuotrauka

POSĖDŽIAVO VEIKSNIAI

Atkelta iš 1 psl.

Lietuvos laisvinimo kovos suintensyvinimas:

Vykstant tarp Vakarų ir Rytų pasitarimams Vakarų Berlyno ir Rytų Vokietijos klausimais, gali būti artimai paliestas ir Lietuvos reikalas, todėl Lietuvai laisvinti veiksniai:

Sustiprina Lietuvos reikalų stebėjimą tarptautinių politinių įvykių vyksmo eigoje; informuoja vieni kitus pastebėtais, Lietuvos reikalą liečiančiais klausimais; sutaria darysimų žygių reikalinguma ir koordinuoja jų vieningą vykdymą; veiksnių atstovai, reikalui esant, susirenka pasitarimų esamai padėčiai aptarti ir veiklos būdams nustatyti.

Lietuvių jėgų koordinavimas:

Intensyvi Lietuvos laisvinimo kova yra reikalinga visų lietuvių, darnaus sutarimo ir nuoširdaus ryžto ją remti, todėl:

Dėl keliamų spaudoje bei visuomenėje įvairių sumanymų bei pageidavimų, liečiančių pakeitimus Amerikos Lietuvių Tarybos organizacijoje arba jos veiklos metoduose, ALT vykdomasis komitetas tokius sumanymus pateiks ALTą sudarančioms grupėms išdiskutuoti, kad jų atstovai būtų pasiruošę juos svarstyti ir išspręsti ALT metiniame suvažiavime, kuris įvyks šiemet liepos 28-29 d.d. Chicagoje.

Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas kviečia visas Lietuvos laisvinimu besirūpinančias lietuvių politines organizacijas ir sąjūdžius jungtis vienon Lietuvai laisvinti organizacijon.

Lietuvių politinės, kultūrinės ir šalpos organizacijos kviečiamos lojaliai bendradarbiauti, kiekviena dirbant savo srities veiklos lauke.

Lėšų telkimas Lietuvos laisvinimo kovai:

Kiekvienam didesniam užsimojimui vykdyti reikalingos lėšos. Jos ypatingai reikalingos Lietuvos laisvinimo kovai vykdyti. Todėl lėšoms telkti panaudotinos visos įmanomos galimybės ir būdai:

Vasario 16 minėjimuose, birželio masinių lietuvių deportacijų protesto susirinkimuose, politinių konferencijų ir kitomis progomis; Jungtinėse Amerikos Valstybėse laisvinimo reikalui surinktos lėšos persiunčiamos Amerikos Lietuvių Tarybos vykdomajam komitetui ir jos paskirstomos ALTai ir VLIKui; visur kitur tam tikslui surenkamos lėšos persiunčiamos tiesiog Tautos Fondui.

Šių metų Vasario 16 minėjimuose surinktas aukas kai kurių skyrių ir organizacijų ALTos Centrui dar nepersiųstos — prašom tai atlikti neatidėliojant, nes tos lietuvių aukos jau dabar Lietuvos laisvinimo kovai yra reikalingos.

Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, Amerikos Lietuvių Tarybos vykdomasis komitetas ir Lietuvos Laisvės Komitetas kviečia visus lietuvius budėti Lietuvos laisvinimo kovoje, šalinti šioje kovoje pasitaikančius skirtumus ir ryžtis vieningam darbui neįsivaizduojamai sunkų komunistinės okupacijos jungą kenčiančiai Lietuvai laisvinti.

Komunikatą paruošti pasitarimų buvo pavesta dr. P. Grigaičiui, J. Stikloriui ir P. Vainauskui. Komunikatą pasirašė: Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto prezidiumas; Amerikos Lietuvių Tarybos vykdomasis komitetas; Lietuvos Laisvės Komiteto prezidiumas.

Kotrynos Grigaitytės novelių rinkinys "Veidu prie žemės", kurį Chicagoje leidžia Draugo Knygų Klubas, netrukus žada pasirodyti knygų rinkoje.

MUMS RAŠO

Atvažiavo vežimas su trimis palydovais. Jie surišo mano kojas, suvyniojo į paklodę, išnešė mane ir įstūmė į vežimą. Nuvežė į didelį namą, užkėlė į viršutinį aukšto ir paliko. Atėjo trys paneles ir du vyru — visi nepažistami. Jie atrodė kaip plėšikai, užsidengę veidus iki akių. Kaip buvo toliau, neatsimenu.

Rytojaus dieną atėjo graži panele su šiaudų vainikėliu ant galvos ir paklause?: "kaip jauties?" Norėjosi atklausti poeto Tysliavos žodžiais: "ar ateisi parymoti ant mano kapo"?

Taip baisiai nenutiko. Po daugelio lauktų dienų, grįžau į namus ir vėl vaikštau po mišką, vaikštau atsargiai, bijodamos kad nenūlūžtų kita koja.

Kam gi čia aš visa taip jums rašau, lyg norėdamas su Jumis pasidalinti savo bėdomis. Nei Jūs daugiau turite jų už mane.

J. ŠIAUČIŪNAS
Ellenville, N. Y.

... Siunčiame $1 už gražų aprašymą apie kelionę į Lietuvą. Girdim, kad kai kurie kritikuoja tą raštą, bet mes manome, kad tegul jie patys nuvažiuoja ir mandriau parašo. Jums daug laimės Jūsų sunkiame darbe.

MALINAUSKAI

Iš lietuvių veiksnių susitikimo pereitą sekmadienį New Yorke: Lietuvos Geb. Konsulas Jonas Budrys ir Lietuvos Laisvės k-to pirm. Vaclovas Sidzikauskas.

Apie "žygimantą liūtaširdį"

Salomėja Narkeliūnaitė

Pereitą kartą peržvelgiau savo filmo ir iš dalies mano apsilankymo Lietuvoje įspūdžių kelionę Amerikoje ir Kanadoje, pasidžiaugdama, kad jie prisidėjo prie to, jog daugelis lietuvių pabudo iš snaudulio.

Dabar malonu pastebėti, kad tarp "nubudusių" atsirado ir du vyrai net prie Ramiojo Vandenyno. Jie pastaruoju metu gana aktyviai reiškėsi Dirvos puslapiuose, išliedami nemažai rašalo, o dar daugiau prakaito, niekindami mane ir bandydami Dirvos skaitytojų kantrybę.

Dirvos skaitytojų kantrybė šiuo atveju man betgi visiškai nerūpi. Man svarbu Vienybės skaitytojai, kurie didžiumoje nežino, dėl ko ta visa mašina užsisukusi, bet kurių leidimo ir atleidimo prašau, kad čia, vietoje kito kokio rašinio, užpildau šias skiltis, norėdama reikalą paaiškinti, kaip jis atrodo man.

Tiedu vyrai nuo Ramiojo Vandenyno, tai Stasys Žymantas ir Bronys Raila, abudu iš Los Angeles, kaip matyti, dabar geri bičiuliai ir veikią sutartinai.

Kalbėsiu čia tik apie Stasį Žymantą, kuriam pastarojo bendras Raila net ir naują vardą nukalė -- "žygimantas liūtaširdis".

Taigi, tasai "liūtaširdis" riteris jau kuris laikas atvykęs į Los Angeles iš Vokietijos, į kurią pateko per Angliją, visaip bando įsikurti ir atkreipti į save žymių žmonių dėmesį, bet jam kažkaip nevyksta.

Ilgą laiką dirbęs su vokiečiais, paskui su britais, galiausiai su amerikiečiais Vokietijoje, p. Žymantas tikėjosi, kad jam ir šioje Atlanto pusėje atsiras švarus "darbukas".

Tačiau ne tik to "darbuko" jam čia neatsirado, bet ir dėl tų jo anksčiau turėtų "darbukų" šioje Atlanto pusėje atsiradę lietuviai į jį čia nepalankiai pažiūrėjo, ir, matyt, jam pačiam dėlto nesmagumų susidarė.

Prie viso to prisidėjo dar ir tai, kad ir bendrai bet kokio darbo p. Žymantas neįstengė ar nenorėjo imtis, ir tada jo paties ir jo šeimos išlaikymas krito ant jo uošvio pečių. Gi jo uošvis, kaip žinia, Lietuvos Nepriklausomybės akto signataras, senatvėje buvo sušelptas savo dėkingų tautiečių.

Nedaug reikėjo, kad apie tai sužinotų ir visi Los Angeles lietuviai. Kiekvienas asmuo, kuris savo prakaitu pelnosi sau kasdieninį pragyvenimą, gali ir turi teisę piktintis, matydamas dar neseną ir sveiką vyrą šitaip elgiantis, o ką jau kalbėti apie lietuvius. Ta "vieša paslaptis" netrukus pasiekė ir visą Ameriką. Daug kur teko girdėti, kaip lietuviai su pašaipa kalbėjo apie politinį lyderį, kuris toks "didelis", toks "išmintingas", toks "patriotas", bet toks negarbingas.

Pasiekė tos kalbos, be abejo, ir patį "žygimantą liūtaširdį". Ir kaip tik tuo laiku čia jau buvo kalbama apie mano filmą ir išėjo iš spaudos įspūdžiai "New Yorkas-Vilnius ir atgal".

Net į galvą man nebuvo atėję, kad visa tai virs kam nors "aukso kasyklom". O p. Žymantui tokiom "kasyklom" tapo mano įspūdžiai, kuriuos jis, turbūt, skaitė, ir mano filmas, kurio pats jisai nematė, bet apie kurį, turbūt, girdėjo iš žmonių ir gal skaitė spaudoje.

Ir štai, p. Žymantui prasidėjo darbymetė. Jisai tiek studijavo ir rašė, kad turbūt šiame krašte dar nebuvo jam taip prisėję darbuotis. Visoje savo rašinių serijoje, kurie pasirodė Dirvoje (ir kurie, reikia manyti, dar pasirodys tenai ateityje) jisai mane maišė su "žemėmis", save aukštindamas kaip patriotą, vien tik tam, kad sukeltų naujas dulkes, kad nukreiptų nuo savęs jam nepalankias ir net nemalonias savo kaimynų losangeliečių ir kitų Amerikos lietuvių kalbas.

Visos tos p. Žymanto strategijos nežinant, iš tikrųjų net sunku suprasti, kodėl jisai mane Dirvoje taip niekina, ir ar verta man tiek dėmesio skirti. Kiek prisimenu, p. Žymantas ir kt. jo draugai jau nuo seno rezervuoja išimtinę teisę save vadintis geriausiai informuotais apie padėtį Lietuvoje. Ir taip, pavyzdžiui, jisai ir dabar rašydamas apie mano įspūdžius niekur man neprikiša, kad aš meluoju. Jis net tvirtina, kad visa tai, ką aš aprašiau, jam jau ir prieš 10 metų buvo žinoma.

Jis tiktai kabinėjasi, kad aš nepateikiau pilno Lietuvos vaizdo, kad kai kur "nutylėta ar nedasakyta". Jis net nebūtus dalykus ar mintis man prisega, ar iš mano rašinio visumos išsirenka tik tuos, kurie tarnauja jo tikslui.

Bet argi p. Žymantas su tokia praktika "krašto padėties pažinimo" darbe nesupranta, jog dvi savaitės pabuvojęs pas gimines ir pažįstamus negali atvežti tiek žinių, kiek galbūt atveždavo tie lietuviai drąsuoliai, kurie specialiai žinių rinkimui savo laiku buvo siunčiami į Lietuvą iš Vakarų.

Tų vyrų, vienų laimingai į Vakarus sugrįžusių, kitų kankinio mintimi mirusių Krašte, garbės ir didvyriškumo aureole dabar p. Žymantas nepelnytai dangstosi, savo žemų tikslų siekdamas. Sakyčiau, tai jau nevisiškai derėtų tokiam riteriui "liūtaširdžiui", kuris iš tų vyrų didvyriškų darbų sau kalasi politinį kapitalą.

Bet kas jam! Jis sau numojo ranka ir, save išsikėlęs ant pėdestalo, aiškina, koks jis kilnus, koks patriotas, koks valstybininkas, o ta Narkėliūnaitė — kokia ji "mergica", "naivė, kvaišė žurnalistė".

O ką gi aš jau padariau?

Nuvykau į Lietuvą per Maskvą, o ne per Berlyną, kaip p. Žymantui (anksčiau buvusiam — Žakevičiui) norėtųsi. O man, tarp kitko, abu labu tokie, ir Berlynas ir Maskva. Kaip Leonardas sakė, "viens raudonas, kaip šėtonas, kitas rudas kaip šuva".

Nukelta į 9 psl.

Leonardo Andriekaus kūrybos dovana...

"Būčiau labai dėkingas, jeigu apie šią knygą ką nors parašytumėte Vienybėje", rašo man Leonardas Andriekus.

Tai buvo vieną šios savaitės rytą, kai aš savo sode skyniau paskutinį obuolį. ("Obelis kur augalota. . .") Paštininkas atnešė ir tiesiai per tvorą man padavė paskiausios Leonardo Andriekaus kūrybos vaisių — daugiau kaip 200 puslapių poezijos knygą — SAULĖ KRYŽIUOSE.

Ką gi aš galėčiau parašyti apie šią gražiai išleistą (Pranciškonų) ir įdomiai iliustruotą (dailininko Telesforo Valiaus) knygą, kurios autorius, iš 105 eilėraščių, net 47 kartus sumini Viešpaties vardą?

"Kokia stipri yra ši meilė, Tu pats gi, Viešpatie matai".

•

Tai iš dalies primena GIESMIŲ GIESMES, nors bibliškasis autorius tik vieną kartą tesumini Viešpaties vardą. Bet ar Andriekaus Viešpats nėra tas pats Viešpats, kuris vedžiojo ir Saliamono plunksną?

Tas pats. Jo saujoje nunoko ir tas obuolys, kurį aš nuskyniau aną rytą, kai paštininkas man atnešė Leonardo Andriekaus kūrybos dovaną — SAULĘ KRYŽIUOSE.

JUOZAS TYSLIAVA
"DABAR", 1960 m. spalio 14 d.

SPAUDOS SKILTYSE

Politikai ir eiliniai piliečiai vienu balsu Vakarų Vokietijoje sako, kad Rytų Vokietija neturinti būti jokiu būdu oficialiai pripažinta, nors žino, kad jos sugrįžimas tautai bus "ilgų distancijų" darbas. Raminasi mintimi, kad padalinta Lenkija laisvės laukė 125 metus, o Elzacija ir Lotaringija Prancūzijai tesugrįžo po 50 metų. Vienas vokietis veikėjas pareiškė: "Dabar matau, kad viltis Vokietiją apjungti buvo palaidota Budapešte. Jei Vakarai neatėjo padėti už laisvę kovojantiems vengrams, kas gali tikėti, kad ateis padėti vokiečiams apsijungti, kuomet šie paskutinį karą pradėjo ir dabar turi sąskaitą apmokėti? Tai ne sukilimų ar derybų, bet laiko klausimas." Laikas, tačiau, siūlo savo galvosūkių. Sakysime, ateitų Vakarams ekonominė krizė, kurios metu Rytai atrodytų, kad ir ne laisvi, bet šiokioje tokioje ekonominėje tvarkoje? Sovietų imperializmas, be to, juk atrodo dar toks jaunas ir pajėgus. Vienintelė prieš jį pajėga tėra Vakarų vieningumas ir stiprybė. Todėl vokiečiai ir nenori suteikti Rytų Vokietijai oficialaus pripažinimo, nes tiki, kad Vakarai atsilaikys ir pagrauš rusų imperializmo kėslus.

New York Times

Po slapto trisavaitinio kinų diktatorių posėdžiavimo paskelbtas pareiškimas rodo, kad, nors ideologiniai ginčijantis su Maskva, ekonominė suirutė ir badas valdovus privertė prikirpti sparnus ir paprašyti rusų paramos. Diktatoriai pabugo, kad kantrybės netekusi tauta juos nušluos, todėl taktiniais sumetimais daro laikinį pasitraukimą nuo perdaug į priekį prasikišusių komunistinių pozicijų. Faktų nuslėpimas oficialiame pareiškime verčia manyti, kad kinų nusileidimas rusams buvo kuo mažiausias, o šių parama — kuo šykščiausia.

The Gazette, Montreal, Que.

Rašytojų Draugija...

Atkelta iš 1 psl.

Turinio ir formos atžvilgiu laisvojo pasaulio lietuvis rašytojas toli pralenkia pavergtosios Lietuvos rašytoją, kuris priespaudos verčiamas į dvasinį skurdą.

Žinome, kokiose sunkiose sąlygose mūsų laisvasis rašytojas kuria, kiek nemigo naktų atitraukia nuo savo poilsio. Tai mūsų gyvybės ir gajumo ženklas. Džiaugiamės tuo ir didžiuojamės.

APIE LEONARDĄ ANDRIEKŲ

Pranas Naujokaitis, kuris kartu yra rašytojas, poetas ir literatūros kritikas, šitaip apžvelgė naująjį laureatą Leonardą Andriekų:

— Leonardo Andriekaus "Saulė kryžiuose" mums atveria nuostabų sintetinį poeto pasaulį, kuriame darniai reiškiasi neaprėpiama Viešpaties didybė, pasaulio grožis ir gyvojo žmogaus nerami širdis — ieškanti, mylinti, prie savos žemės prisirišusi, į Viešpatį kylanti.

"Saulė kryžiuose" yra giliai išgyventa poezijos knyga. Klaidinga būtų ją vadinti religine poezija. Tai tik giliai tikinčio, bet visą buitį ir pasaulį jaučiančio žmogaus poezija. O formoje, kaip teisingai vienas recenzentas yra pasakęs, reiškiasi architekto planingumas ir auksakalio kantrybė. Tie du L. Andriekaus polinkiai ir davė mums puikią knygą.

APIE PULGĮ ANDRIUŠĮ

Priminęs, kad Pulgis Andriušis į mūsų literatūros laukus išėjo pro feljetoną, Naujokaitis pabrėžė, kad, šalia jumoro autoriuje glūdi gilus lyrizmas, gamtos jausmas, lietuviško peisažo išjautimas.

— "Rojaus vartai", — kalbėjo pirmininkas, — nukelia mus į seną Lietuvos kaimą, vedžioja sodybų takeliais, skęsta sodų žydėjime, vasaros darbuose, rudens vėjuose. Pro vaikų personažus atsiskleidžia plati lietuviška buities gelmė. O Pulgio Andriušio žodis yra sodrus, turtingas, taiklus, nepakartojamas ir neišmokstamas. Jeigu mes žavėjomės "Anapus ežero", ar "Sudiev, kvietkeli", tai "Rojaus vartuose" tos savybės yra sukondensuotos ir išbaigtos.

Pulgis Andriušis, negalėdamas patsai atvykti, prisiuntė laišką, kuriame, dėkodamas už jo įvertinimą, rašo:

"... man, gyvenančiam pasaulio provincijoje, atitolusiam nuo didžiųjų lietuvybės centrų, kartais atrodo, jog tęsti grožinės literatūros kūrybą yra tas pats, ką ir šaukti dykumose, kur į tavo balsą neatsiliepia joks aidas. Bandai išbėgti kluonienon, bet ten nerandi nei Balioko, nei Narbos, o vietoj kriaušių ir obelų tematai apsilupinėjusius peleninius eukaliptus.

...Jūsų premija mane vėl suriša su lietuvišką ja kluoniena, dvasiniais saitais sujungia Amerikos ir Australijos lietuvių bendruomenes, pabrėžiant, jog ir kur begyventų kūrybiškas tautietis, jo darbai bus pastebėti ir įvertinti.

Berašydamas "Rojaus vartus", prisibijojau mūsų spaudoje beįsivyraujančios nuomonės, girdi, męskime pagaliau tą visų nuvalkiotą arkliuką — kaimų vaizdavimą ir pasukime į universalines temas. Jury komisija ... nepasmerkė mano temos, tuo suteikdama man drąsos ir toliau rašyti apie tai, ką aš geriausiai žinau. Nėra nei tremties, nei tarybinės literatūros, yra tiktai viena, nedaloma lietuvių literatūra. Ar gi rašome tam, kad patektumėm į Amerikos literatūros istoriją, Ar į Amerikos lietuvių literatūros istoriją?...

Leonardas Andriekus, dėkodamas už premiją, pareiškė, kad "... ši premija atnešė daug džiaugsmo. Literatūros premijos esmėje reiškia ne tiek dėmesį žmogui, kiek dėmesį toms dvasinėms vertybėms, kuriomis žmogus gyvena. Man tokia vertybė yra tapusi poezija. Ji tinka visoms egzistencinėms ir tautinėms problemoms spręsti".

Toliau laureatas prisiminė Lietuvą, paliktą 1937 m., ir per tą laiką su ja palaikytąjį dvasinį ryšį bei susidarytą jos vaizdą, kurio pagrinde jam esanti Žemaitija.

Dėkodamas visiems, padėjusiems jam žengti į poeziją ir dabar įvertinusiems jo darbą, ir žinodamas, kad Amerikos Balsas rekorduoja vakaro iškilmes pertransliuoti į Lietuvą, Leonardas Andriekus prisiminė ir Lietuvą, tardamas:

— Taip pat šią valandą mintys skrenda į Lietuvą — tą mano poezijos versmę. Džiaugiuosi, kad tenai bus girdimi šie žodžiai. Sveikinu, nuoširdžiausiai sveikinu kenčiančią ir kuriančią Lietuvą, jai linkėdamas jėgos kančioje ir Viešpaties palaimos kūryboje.

MENINĖ PROGRAMA

Meninėje vakaro dalyje dailioji kūryba buvo perpinta muzika ir šokiu. Juozas Boley paskaitė iš Leonardo Andriekaus premijuotosios knygos, o Juozas Daubėnas — iš Pulgio Andriušio. Vėliau savo kūrybos paskaitė K. Grigaitytė, O. Balčiūnienė, Stp. Zobarskas ir L. Žitkevičius.

Aldona Stempužienė, akompanuojant Aldonai Kepalaitei padainavo Račiūno, Šimkaus, Sasnausko, Lapinsko, Gruodžio, Jakubėno ir Vanagaičio dainų. Kepalaitė paskambino Jakubėno ir Chopino kūrinių, o J. Matulaitienės vedama tautinių šokių grupė, Vyt. Stroliai pritariant akordeonu, pašoko keletą šokių.

S. N.

AŠ ESU MUZIKA

Aš esu MUZIKA, seniausias menas. Aš esu daugiau negu seniausia; aš esu amžina. Pirma negu gyvybė pasireiškė šioje žemėje, aš buvau čia — vėjuose ir bangose. Kai pirmieji medžiai ir gėlės ir žolė pasirodė, aš buvau jų tarpe. Ir kai Žmogus atėjo, aš tuojau tapau švelniausia ir stipriausia priemonė Žmogaus jausmams išreikšti. Kai žmonija buvo tik truputį tobulesnė už žvėris, aš savo įtaka juos nukreipiau į gėrį. Visais amžiais aš žmonijai teikiau vilties, diegiau meilę, daviau baisą jų džiaugsmams, skatinau juos drąsiems žygiams ir raminau juos nuliūdime. Aš suvaidinau didelį vaidmenį Gyvenimo dramoje, kurios pabaiga ir tikslas yra ištobulinti žmogaus prigimtį. Mano įtakos dėka, žmonija pakilo, sušvelnėjo, ištobulėjo. Su žmonijos pagalba aš tapau Dailiuoju Menu. Nuo Tubalcainoiki Tomo Edisono visa eilė ryškiausių proto genijų, pasiaukojo tobulinti instrumentus, kuriais žmogus išnaudoja mano jėgas ir džiaugiasi mano grožiu. Aš turiu nesuskaitomus balsus. Aš esu visos žmonijos širdyje ir jų kalboje, visuose kraštuose ir tarp visų žmonių; ignorantai ir analfabetai pažįsta mane nemažiau už turtinguosius ir išmokslintuosius, nes aš kalbu visai žmonijai kalba, kurią visi supranta. Net ir kurčiai girdi mane, jeigu jie pasiklauso savo sielos garsus. Aš esu meilės šaltinis. Aš išmokiau žmoniją švelnumo ir taikos, aš juos lydėjau didvyriškuose darbuose. Aš teikiu suraminimo vienišiems ir derinu masių nesutikimus. Aš esu būtina prabanga visai žmonijai. Aš esu MUZIKA.

Allen C. Inman

K. BOGDANAS

KOMP. J. GRUODŽIO PORTRETAS
Marmuras

Buvo susirinkę Lietuvos kompozitoriai

Peržiūrėti savo kūrybinę veiklą, pasitarti aktualiais muzikinės kūrybos ir jos propagavimo klausimais Lietuvos kompozitoriai ir muzikologai susirinko į IV suvažiavimą, įvykusį Vilniuje.

Kompozitoriai susirinko ne tuščiomis rankomis. Per šešerių metų laikotarpį, praėjusį nuo paskutinio suvažiavimo, buvo sukurta 8 operos, 2 baletai, 7 simfonijos, 12 kantatų, oratorijų bei chorinių siuitų, 7 instrumentiniai koncertai, daug kitų žanrų simfoninių, kamerinių, vokalinių kūrinių, dainų bei estradinės muzikos. Todėl, siekiant suvažiavimo dalyvius kuo visapusiškiau supažindinti su lietuvių kompozitorių kūryba, teko padaryti atranką.

Suvažiavimo koncertuose simfoninę muziką atstovavo J. Indros programinė simfonija "Griuvėsių miestas" (pagal S.Nėries tekstą), V.Kairiūkščio oratorija — poema "Vakaro misterija" (pagal E. Mieželaičio tekstą), St. Vainiūno koncertas smuikui su orkestru (II red.) ir B. Gorbulskio koncertas klarnetui su orkestru, J. Juzeliūno "Afrikietiški eskizai", V. Laurušo simfoninė poema "Audronaša" (pagal M. Gorkio tekstą) ir V. Paltanavičiaus simfoninė poema-fantazija "Palangos Juzė". Su kai kuriais simfoniniais kūriniais, nevilpusiais į koncertų programas, suvažiavimo dalyviai buvo supažindinti iš magnetofoninių įrašų. Buvo išklausyta A. Račiūno V simfonija, T. Makačino kantata "Pirčiupio pelenai" (pagal A. Jonyno tekstą), V. Barkausko poema fortepijonui su orkestru ir kt. Kamerinio orkestro surengtame koncerte buvo atlikta A. Klenickio simfonijeta, B. Dvariono II koncertas fortepijonui su styginiu orkestru, J. Juzeliūno poema-koncertas, T. Makačino "Trys šokiai".

Sceninė muzika suvažiavime buvo reprezentuota E. Balsio baletu "Eglė žalčių karalienė". Pageidaujantiems buvo sudarytos sąlygos pamatyti operos: V. Klovos "Dukterį" ir V. Baumilo "Paskenduolę".

Kamerinę muziką suvažiavime atstovavo J. Gaižausko II styginis kvartetas, A. Račiūno sonatina smuikui ir fortepijonui, V. Klovos ir V. Laurušo romansai, St. Vainiūno ir R. Žigaičio instrumentinės pjesės.

Chorinės muzikos vakare lietuvių kompozitorių dainas atliko Radijo ir televizijos komiteto Tarybinės dainos ansamblis (dirig. A. Gimžauskas), Valstybinis choras (vyr. dirig. K. Kaveckas), Valstybinis dainų ir šokių liaudies ansamblis (meno vadovas — J. Švedas). Viso buvo atlikta apie 40 dainų. Meno mokyklos salėje įvykusiame vaikų chorinės muzikos koncerte suvažiavimo dalyviai buvo supažindinti su kompozitorių kūryba mažiesiems. Atskiras koncertas buvo skirtas ir lietuvių estradinei muzikai.

Po penkias dienas trukusių koncertų ir spektaklių prasidėjo pokalbis apie lietuvių muzikos pasiekimus ir trūkumus, apie jos ateities perspektyvas.

KŪRYBINĖS PROBLEMOS

"...mes turime nužymėti naujus kelius nacionalinei muzikinei kultūrai, vystydami ne tai, kas skiria, izoliuoja tautas, bet akcentuodami tai, kas jas jungia, artina," — pabrėžė ataskaitiniame pranešime komp. E. Balsys.

Ataskaitiniame pranešime, o taip pat ir daugelyje pasisakymų pagrindinis dėmesys buvo skirtas muzikos nūdieniškumo problemai.

Viskas gali sužadinti menininko vaizduotę: ir pasakų pasaulis, ir didvyriškos savo liaudies istorijos... Bet menininkui nėra didesnės laimės kaip būti savo laiko ir savo liaudies dainiumi. Dabarties temos turi užimti vyraujančią vietą kūryboje; nusišalinimas nuo jų menininką neišvengiamai atitolins nuo gyvenimo, nuo tikro didelio meno.

Dabarties tema ryškiausiai įsikūnija operoje, balete, muzikinėje komedijoje, vokaliniuose-simfoniniuose kūriniuose; t. y. žanruose, betarpiškai susietuose su žodžiu ir todėl galinčiuose labai konkrečiai atspindėti nūdienį gyvenimą. Tokių kūrinių sukurta dar, palyginti, mažai. Tai J. Juzeliūno baletas "Ant marių kranto", V. Klovos opera "Duktė", A. Belazaro muzikinė komedija "Auksinės marios", B. Gorbulskio operetė "Meilė ir skarda", V. Laurušo vokalinė-simfoninė baladė "Motina" (pagal Just. Marcinkevičiaus tekstą), J. Gaižausko kantata "Ant Druk-

AŠ MYLĖJAU ŽEMĘ...

JONAS RŪTENIS

IŠTRAUKA IŠ ROMANO "RAUDONI VORATINKLIAI"

— Antanėli, turi degtukų?

— O taip.

Įžiebiau.

— Žiūrėk! — šūktelėjau — Kas tai?

Sužiūrom. Moteriškė susisuko ir tekinomis pasileido atgal.

— Kas atsitiko?

— Palaukim...

Stovėjom po didele šakota pušim. Oras čiuvo sakais. Svaigino. Nukritę pernykščiai spygliai ir išdžiūvę kaip parakas, saulės spinduliuose, blizgėjo kaip auksas.

Algis nervinosi.

— Išeikim ant kelio, kad neišgąsdintumėm.

— Jį ką nors pamatė?

— Sakai?...

Taip ir padarėm.

Pamačius mus, mojo iš tolo. Pasileidom tekini.

— Kas atsitiko? — klausėm.

Moteriškėlė, jau senoka, uždusus, vos žodis po žodžio rezgė.

— Rusai! Nevidonai.... Ten... slėnyje...

Susižvilgčiojom vienas į kitą. Moteriškei liepėm eit namo ir nieko nekalbėti. Mudu išsitraukėm parabelius ir pamiške slinkom artyn.

— Keista man. Slėnyje turi būti mūsų postas. Gal ji mūsiškius palaikė rusais?

Vėl slinkom. Kiekviena šakelė tratėjo. Kiekvienam brakštelėjime matėm pavojų. Pagaliau...

— Teisybė. Žiūrėk, — prisišliejęs prie medžio tarė Algis, — rusai. Jų buvo arti būrio. Ginkluoti. Daugumas bėgančiųjų buvo beginkliai.

— Tai sandėlių sargybos — nedvejodamas atsakė Algis.

— Jų nebepaleidom iš akių. Valandėlę jie stovėjo krūvoje. Viduryje jų kažkas mostigavo rankomis — aiškino. Pagaliau būrys suiro ir pasipylė į visas puses. Lyg manevravo.

— Matai?

— Taip.

— Jie sandėlių apsaugai išstato sargybas. Matyt, vyks pakrovimas. Tai jokie bėgliai. Jie čia su tikslu atsiųsti. Matai ką jie daro?

— Sulyg žodžiu — virš galvų, iš miško prazvimbė lėktuvai. Visai žemai. Susigūžėm. Vokiški. Praskridę susisuko atgal. Pastebėjo. Už minutės baisus trenksmas.

— Bombarduoja! — riktelėjau.

— Dabar, Algi, arba niekad. Duok ženklą...

Muzikinėmis temomis

V. TYSLIAVIENĖ

Valteris Banaitis, kuris neseniai važinėjo Amerikos lietuvių kolonijose, kalbėdamas apie dabartinę padėtį Lietuvoje, nors joje nėra buvęs po karo, savo paskutinį vakarą New Yorke praleido Vienybės pastogėje ir ta proga plačiau išsikalbėjo muzikinėmis temomis. Svečias iš Vokietijos, kaip rašė mūsų bendradarbis Viktoras Žylė, yra ne tik visuomenininkas, kalbėtojas, organizatorius, bet ir muzikas.

Banaitis atrodė nusivylęs dėl to, kad taip mažai pas mus teatlikta pristatant lietuvių kamerinę ir instrumentalinę muziką koncertuose, bei tokius veikalus užrekorduojant plokštelėse. Iš dabar leidžiamų muzikos kūrinių, anot Banaičio, nieko neturime, kas būtų galima panaudoti rimtesnėse radijo koncertų programose, kad bent iš dalies savo muzikos kūryba prilygtume kitoms tautoms. Pas mus dar vis liaudies dainos ir polkutės...

Šioms problemoms išspręsti Banaitis turi daug gerų sumanymų ir projektų, bet jis per trumpai Amerikoje viešėjo, kad būtų galėjęs susipažinti su mūsų publikos skoniu ir sąlygomis, kurios trukdo tokius sumanymus amerikiečių lietuvių parama įvykdyti.

Taip, kaip jis Vokietijoje savo iniciatyva ir lėšomis yra įgrojęs lietuviškus veikalus, taip ir čia tos pastangos išplaukia daugiau iš pavienių entuziastų. Gi tie bandymai tokie reti, nes surišti su perdaug dideliais nuostoliais.

Tie, kurie domisi lietuvių instrumentaline kūryba, pasitenkinimo turi ieškoti okupuotoje Lietuvoje. Iš pranešimo, kuris talpinamas šiuose Vienybės puslapiuose apie Lietuvos kompozitorių IV suvažiavimą ir jų darbų įvertinimą, matome, kad muzikinė veikla ten vystoma labai plačiai.

Jeigu filmos, pranešimai ir leidiniai iš Lietuvos išjudino mūsų visuomenę, tai gal ir Lietuvos kompozitorių veikla anapus paskatins veikėjus ir politikierius daugiau dėmesio skirti muzikos kultūrai.

Kovoje už laisvę ir šios srities kūryba nemažiau reikalinga, kaip ir kitos propagandos priemonės. Tai kalba, kuri visiems surantama.

Kompozitorius E. Balsys

šių ežero" (pagal E. Mieželaičio tekstą), A. Belazaro kantata "Mylimai žemei" (pagal E. Mieželaičio ir V. Montvilos tekstus), V. Kairiūkščio oratorija-poema "Vakaro misterija", A. Klenickio siuita vaikų chorui "Vasaros diena" (pagal K. Kubilinsko tekstą) ir A. Žigaičio kantata vaikų chorui "Keliai" (pagal V. Reimerio tekstą).

Nūdieniškumas vadinamosios "grynosios muzikos" žanruose visų pirma pasireiškia bendru muzikos charakteriu, laiko dvasios atspindėjimu, naujomis muzikos išraiškos priemonėmis. Lietuvių kompozitorių simfoninės muzikos žanruose dabarties pulsas ryškiausiai juntamas St. Vainiūno simfonijoje cis-moll, E. Balsio II koncerte smuikui su orkestru, B. Dvariono ir A. Bražinsko koncertuose fortepijonui su orkestru, J. Juzeliūno "Afrikietiškuose eskizuose".

Komp. B. Dvarionas

Pasisakymuose buvo teisingai kritikuota Kompozitorių sąjungos valdyba, kad ji nenukreipė visų kompozitorių jėgų aktualioms dabarties temoms spręsti.

"Dabartyje galima rasti raktą daugeliui kūrybinių problemų, — pažymėjo pranešime E. Balsys, — tai visų pirma liečia novatoriškumo muzikoje problemą. Vaizduodamas mūsų dienų gyvenimą, menininkas privalo ieškoti jam išreikšti naujų muzikos išraiškos priemonių. Tačiau negalima laikyti novatoriškumu abstrakčių muzikinių eksperimentų, žaidimo beprasmiškais garsų deriniais, ieškojimo dėl ieškojimo. Mes už tokį novatoriškumą, už tokius naujų priemonių ieškojimus, kurie įgalintų kuo pilniau išreikšti naujas progresyvias idėjas, pagimdytas mus supančio gyvenimo."

Taip suprantamo novatoriškumo jokiu būdu negalima priešpastatyti tradicijoms, kaip tai kartais yra mėginama daryti. Meno vystymesi novatoriškumas ir tradicijos yra neatskiriamai susiję. Kūriniai savo laiku buvę novatoriški, naujomis priemonėmis ryškiai atspindėję tos epochos dvasią, tampa pagrindu tolimesnei kūrybai. Iš kitos pusės, novatoriškumas visada remiasi geriausiomis praeities tradicijomis ir yra jų išvystymas gyvenamuoju laikotarpiu. Todėl, kuriant muzikos kūrinius, reikia remtis geriausiais tiek praeities, tiek dabartinių bei Vakarų kompozitorių pasiekimais. Kaip pastebėjo E. Balsys, "kai kurių kompozitorių, ypač jaunųjų, vaisingo kūrybinio proceso stabdis yra nepakankamas klasikinių tradicijų įsisavinimas, o kai kada net jų ignoravimas, paviršutiniškas klasikinių šedevrų pažinimas ir jų neanalizavimas, nekūrybiškas bei mechaniškas pritaikymas savo kūrybos procese ir tradicinių, ir naujų, dar neįsisavintų priemonių".

Negali būti kalbos apie tikrą kūrybos novatoriškumą, jei kompozitorius savo meno priemonių nėra pilnai apvaldęs. Štai kodėl suvažiavime buvo daug dėmesio skirta kūrybos meistriškumo klausimui. Tikrasis meistriškumas slypi neatskiriamame turinio ir formos ryšyje, kompozitoriaus sugebėjime savo kūrybiniam užmanymui atrinkti reikiamą muzikinę medžiagą ir tikslingai ją išdėstyti. Kompozitoriaus surasta kūrinio idėjinė koncepcija turi padiktuoti ir jo formą, ir muzikos išraiškos priemones.

Tuo tarpu kai kada lietuvių kompozitoriai imasi rašyti simfoniją ar kitą stambios formos kūrinį, iš anksto neturėdami jo koncepcijos, neįsivaizduodami jo visumos. Žinoma, dėl to ir gimsta pilki, neįdomūs kūriniai.

Kiekvienas menininkas turi individualų, jam vienam būdingą kūrybinį stilių. Bet tai nepašalina būtinybės šį stilių nuolat turtinti naujomis išraiškos priemonėmis, kelti meistriškumą, būti novatoriais. Priešingu atveju stiliui gresia pavojus išsigimti į šabloną.

MUZIKINĖ KULTŪRA

Daug karčių žodžių buvo pasakyta muziką propaguojančių organizacijų atžvilgiu. Nepatenkinamai dirbo Valstybinės filharmonijos simfoninis orkestras, pernelyg retai surengiantis koncertus periferijoje. Buvo pasiūlyta suruošti simfoninės muzikos plenumą kurio nors rajono centre. Būtina sustiprinti simfoninio orkestro darbo kokybę, papildyti jį naujais kadrais, o svarbiausia pagaliau išspręsti vyriausiojo dirigento klausimą.

Buvo kritikuota ir teatro darbo kryptis, įtraukimas repertuaran pilkų kūrinių, bloga pastatymų kokybė. Kaip antai, daugelis suvažiavimo dalyvių pastebėjo, kad E. Balsio balete "Eglė žalčių karalienė" pastatymas toli atsilieka nuo muzikos.

Nepakankamai dirba lietuvių dainos srityje artisto K. Kavecko vadovaujamas Valstybinis choras.

Nukelta į 8 psl.

Mačiau kaip Algio veidas pabalo. Jis išsplėstomis akimis žvilgterėjo į mane ir iššovė, raudoną raketą. Tai buvo puolimui sutartas ženklas. Už kelių sekundžių virš miško pasirodė kita.

— Suprato!, — tarė jis susijaudinęs. — Pirmyn...

Smukom slėnin. Perbėgę atvirą lauką vėl sukritom. Nei gyvos dvasios. Sandėlių kryptim girdėjosi motorų ūžimas. Ir vėl... Ir vėl keletas bombų. Movėm slėnin. Jis buvo krūmuotas su plačia pieva dauboje.

— Žemyn!, — riktelėjau.

Pokštelėjo šūvis. Po to dar keli. Pagaliau prapliupo ištisomis salvėmis. Iš kaž kur kaleno kulkosvaidis.

— Mūsiškiai!, — riktelėjau. Mačiau, kaip iš dešinės slėnin leidosi civiliai.

— Štai jie! Pirmyn! — ir pasileidau. Netrukus įsijungiau vyrų būrin. Pyškino iš sandėlių kiemo, kuris nuo slėnio pusės buvo apjuostas aukštoka tvora.

Ruseliai, mūsų pabūgę, ėmė trauktis, o mes kulverčiomis lipom jiems ant kulnų tokiu įsiutimu, kad aš čia pat prisiminiau Pelėdos žodžius: "Jūs esate maži vaikai — jūs nieko nebojat". O gal? O gal iš tikrųjų mūsų neima paprastos kulkos ir reikia sidabrinių...

Įsiveržėm. Kieme stovėjo keletas sunkvežimių. Matėm kaip į gatvę atsišaudydami bėgo rusai. Sandėliai buvo mūsų rankose.

— Kur Algis!

— Nemačiau...

Slinko minutės. Pusvalandis. Dingtelėjo mintis... Gal sužeistas.

Pasiėmęs kelis vyrus nuskubėjau daubon.

Viešpatie!... Algis gulėjo kniūpsčias po egle.

— Algi!

Atverčiau aukštielninką. Per marškinius sunkėsi kraujas...

Dar gyvas! Pakėliau galvą. Akys buvo kiek praviros. Atsiduso...

— Vandens... sušnibždo.

— Vandens! Skubėk. Vandens. Perplėšiau marškinius. Iš savo marškinių padariau tvarstį. Ant karčių sumovėm švarkus ir pasidarėm neštuvus.

— Atsargiai, vyrai, pakelkim ir padėkim ant neštuvų. Atsargiai.... Jis vos begaudė orą. Jis lyg sakyt ką norėjo. Jo žvilgsnis sustojo ties manim!

— Antanėli..., — sudejavo, — tu.. nunešk... žemės... žiupsnį.... ir atiduok mamai... pasakyk... pa...sa... kyk... kad aš... mylėjau... žemę.

Pabaiga

Knyga apie partizanus

Guerilla Warfare on the Amber Coast. K. V. Tauras. Voyage Press, 1962

Reikšmingą darbą atliko Lietuvių Studijų Biuras, parūpinęs amerikiečių visuomenei Lietuvos partizanų temom knygą — "Partizanų kovos ant gintaro kranto". Čia randame daug svarios informacijos apie partizanus 1944-1952 metais. Maža arba beveik nieko laisvasis pasaulis težino apie tas žūtbūtines kovas Lietuvos žemėje, todėl ši moderniai išleista knyga ta kryptimi, be abejo, pralauš ledus.

Knygos autorium pasirašęs K. V. Tauras. Tai slapyvardė, autoriaus specialiai pasirinkta, pagerbti vienam žymiam to vardo partizanų vadui Lietuvoje.

Pirmoji knygos dalis skiriama nušviesti Lietuvos padėčiai prieš II Pas. karą, ir kaip Lietuva vėliau tapo nacių-sovietų konspiracijos auka ir tt. Mums rodos, ar tik iš viso ne pirmą kartą anglų kalba taip tobulai, sumaniai dokumentuotai, nors ir sutrauktai, atskleidžiami tie įvykiai. Yra aišku, kad autorius — neabejotinai rimtas tų reikalų žinovas ir specialistas patrauklia, įdomia forma tai atpasakoti.

Žinoma, patys įdomiausi tie puslapiai, kurie skirti pačiai partizanų veiklai. Čia gausu tokių faktų, kurie ir dažnam lietuvių skaitytojui beveik nežinomi. Kiekvienas skyrius — atskira trumpa studija.

Perskaitęs knygą, pajunti visai kitus plotus kaip sunki ir nuostabi buvo Lietuvos miško brolių kovos našta. Jų ryžtas ginti kraštą, aukoti kraują už tėvų žemę mums prikištinai rodo, kad ir dabar, lygiai kaip ir anksčiau, mūsų istorijos nelaimingais laikais, lietuviui nelaisvė, svetimas jungas nelengva primesti.

Ir dabar įsiveržėliai neįstengė užgniaužti partizanų polėkių, užsispyrimo bei tikslų. Nebuvo jie ir dabar sutriuškinti.

Yra žinių, kad dar 1959 m. kai kurie partizanai reiškėsi.

Skaičiuojama, kad kovoje krito — 30,000 Lietuvos partizanų. Priešo nuostoliai, kaip šioje knygoje nurodoma — 80,000.

Neabejotina, jog ši knyga susilauks atgarsio ir svetimųjų tarpe, ypač tų, kuriem rūpi paniekintų tautų kovos prieš engėją. Toji knyga gražiai pasitarnaus ne vien Lietuvos laisvės bylai, bet ir kitoms laisvės netekusioms tautoms.

Ogi tos tautos, pvz., Azijoje, Afrikoje, kurios kėlėsi naujam, savarankiam gyvenimui, galės pasimokyti budrumo bei atsargumo, kad vėl neliktų naujų agresorių aukomis.

Įspūdingą įvadą šiai knygai parašė amerikietis Leo Cherne. (as)

New Yorko Lietuvių Moterų Atstovybės pirmininkė, buv. Lietuvos operos solistė Vincė Jonuškaitė-Leskaitienė kalbasi su poetu A. Gustaičiu, kuris dalyvavo moterų pavasario pobūvio programoje. Tai buvo pereitą šeštadienį Festival salėje, New Yorke. Programai vadovavo Vincė Jonuškaitė. Apie Velykų papročius kalbėjo aktorius K. Vasiliauskas.

J. N. Tysliavos nuotrauka

...Lietuvos kompozitoriai

Atkelta iš 7 psl.

Žymiai geriau užsirekomendavo Valstybinės filharmonijos styginis kvartetas ir ypač neseniai susiformavęs S. Sondeckio vadovaujamas kamerinis orkestras. Diskusijose pasisakę svečiai labai aukštai įvertino orkestro atlikimo kokybę, statančią jį vienon eilėn su pačiais geriausiais Sov. Sąjungos kameriniais orkestrais. Šį talentingą kolektyvą buvo pasiūlyta padaryti Valstybiniu ir sudaryti jam sąlygas koncertuoti ne tik respublikoje, bet ir už jos ribų.

Suvažiavime buvo pareikšta kritikos pastabų Radijo ir televizijos komiteto ir Valstybinės grožinės literatūros leidyklos muzikinėms redakcijoms.

Labai didelį vaidmenį muzikos propagandai turi muzikologų veikla. Tačiau suvažiavime buvo kalbėta, kad muzikos kritika ir muzikos teorija žymiai atsilieka nuo muzikinės kūrybos. Muzikologai pernelyg pasyviai atsiliepia į muzikinės kūrybos ir muzikinio gyvenimo įvykius. Daug vertingų, paskutiniu metu sukurtų kūrinių nesusilaukė jokio įvertinimo spaudoje. Spausdinamos recenzicenzijos būna dažniausiai be gilesnės analizės ir kritikos. Retai kada spaudoje keliamos aktualios kūrybinės problemos. Kaip pastebėjo ataskaitiniame pranešime E. Balsys, muzikologai turi būti ne pasyvūs muzikinių įvykių stebėtojai, bet privalo išsiveržti pirmyn ir, apibendrindami pasiekimus, nurodyti teisingiausius kelius muzikinei kūrybai.

Muzikologijos išvystymui, kaip pastebėjo muzikologas J. Gaudrimas, labiausiai kliudo kadrų trūkumas. Dabar esanti muzikologų ruošimo padėtis jokiu būdu neatitinka muzikinės kultūros vystymosi tempų. Pribrendo reikalas padidinti konservatorijos muzikos teorijos ir istorijos specialybės studentų kontingentą, o taip pat juos ruošti ne tik pedagoginiam, bet ir publicistiniam darbui.

Rimtas stabdis muzikinės kritikos vystymesi — nebuvimas muzikinio žurnalo, kuriame galėtų dalyvauti muzikinė visuomenė, o muzikologai giliau ir profesionaliau pasisakytų jiems rūpimais klausimais. Dabartinė padėtis laikraščių ir žurnalų redakcijose, kuriose nėra muzikos redaktorių, kompetentingų tvarkyti ir redaguoti pateiktą medžiagą, negali paskatinti muzikologų aktyviai dalyvauti spaudoje.

Keep Freedom Bright

They go well together . . . the American Flag, created during our war for independence, and the Statue of Liberty, France's gift to us more than seventy-five years ago.

Both represent freedom, an ideal as old as man . . . an ideal given reality and meaning in the United States of America.

Freedom has become so interwoven in our way of life that it's difficult for us to imagine being without it.

Yet, we must not take freedom for granted. Today the men behind the Iron Curtain who regard freedom with cynicism, are plotting to deprive us of it.

Despite the threat, as individual Americans we can do something about keeping freedom in our future.

Buying United States Savings Bonds is one way we can help make America so strong—militarily and economically—that our enemies will stop short at the ultimate aggression.

By adding to America's might we can keep freedom bright and flourishing.

We are proud to recommend U. S. Savings Bonds and urge you to buy these BONDS OF FREEDOM as often as possible.

KEEP FREEDOM IN YOUR FUTURE

Buy U. S. Savings Bonds

Where You Work or Bank

Let's All Back THE FREEDOM BOND DRIVE!

This message sponsored as a public service in cooperation with the U. S. Treasury

NERIS INTERNATIONAL, INC. • 530 FIFTH AVENUE • NEW YORK, N. Y. • DR. J. KAZICKAS • DR. K. VALIUNAS

New Yorko Lietuvių Moterų Atstovybės pavasario pobūvis įvykęs pereitą šeštadienį Festival restorane New Yorke. Kaip matoma iš nuotraukos moterys paruošė puikų velykinį stalą. Dalyvių tarpe - p. Butkienė, M. Totoraitė-Cohen, žurnalistė Ona Labanauskaitė ir kt.

Raila ir mados...

B. Railai dabar nepatinka S. Narkėliūnaitės "tualetas"...

Girdi, ji rengiasi "burliokiškai", ir savo reportažui pailiustruoti be leidimo pasinaudoja Vienybės sausio 26 d. numeryje tilpusia nuotrauka, kurioje Narkėliūnaitė viename priėmime Jungtinėse Tautose Nigerijos ambasadoriui aiškina, kad ir Lietuva kovoja prieš kolonializmą..

Dirbdamas fabrike ir tenai atydamas "modelius" demonstruojamus jo virtuvėje, Raila nebežino, kas darosi pasaulyje. Jeigu jam kada pasitaikytų laimė Jungtinėse Tautose pabuvoti, kaip laikraštininkas, tai jis pamatytų, kad dirbančios žurnalistės ten didžiumoje apsirengusios kukliai: paprastu kostiumėliu ir švaria bliuskele. Bet tokia tipinga žurnalistės apranga Railai atrodo "burliokiška"...

"Madų autoritetui" Broniui Railai sunku įtikti. Net ir tais pokariniais tremties metais, kai gyveno Paryžiuje, jis priekaištavo dėl mūsų madų.

Kartą iš Paryžiaus jis parašė labai graudų laišką, kaip tenykštis BALFo atstovas juos skriaudžia ir žodžių marioje nupiešė savo vargingą gyvenimą...

Tiek sugraudino, jog tuojau buvo išsiųstas drabužių siuntinys, kad Railai per žiemą Paryžiuje nesušaltų. Tai buvo prieš Kalėdas, ir siuntėjai vos patys nesušalo pašte išstovėję eilėje keletą valandų.

Po kurio laiko atėjo Railos "padėka". Girdi, prisiųstais drabužiais negalėję pasinaudoti... Reikėjo atiduoti kitiems vargšams... Jie, nat, labai didelį ir daug "elegantiškesnį" garderobą atsivežę iš Lietuvos... Verčiau siųskite dolerių, cigarečių ir šokolado - rašė Raila.

Karo sūkuryje daugumas visko neteko, kiti ir gyvybę prarado, bet "herojus" Raila pasižymėjo tuo, kad išgelbėjo savo damos sukneles...

Tokia buvo jo "rezistencinė" veikla tada, tokia ji yra dabar, kai pradeda žurnalistes New Yorke mokyti, kaip reikia apsirengti. *vt*

Lina Kisielienė iš Brooklyn, N. Y., šiuo metu vieši su dukrele Rūta šiltame ir gražiame Phoenix, Arizonoj. Apsistojo pas Rimavičius, 2148 W. Buckeye Rd. Barbara Motel. Kisieliai yra seni Vienybės skaitytojai.

Laima Šileikytė, brooklyniečių Jono ir Valerijos Šileikių dukra, gegužės 29 d. baigianti Amhurst kolegiją, gavo Catholic Charity dviejų metų stipendiją Fordham Universitete rengti magistro laipsniui sociologijos srityje.

Lilija Butkutė ir Albertas Menderis susituokia šeštadienį gegužės 12 d. 4 val. p. p. Apreiškimo parapijos bažnyčioje. Lilija yra Vienybės skaitytojų Juozo ir Eugenijos Butkų duktė.

Irma Banevičiūtė ir Jurgis Brinklis Philadelphijoje birželio mėn. sukurs lietuvišką šeimą.

Dalis svečių New Yorko Lietuvių Moterų Atstovybės pobūvyje pereitą šeštadienį. J. N. Tysliavos nuotraukos

Apie "žygimantą liūtaširdį"

Atkelta iš 5 psl.

Toliau — pasimačiau aš ne su tais asmenimis, su kuriais mane Žymantas būtų siuntęs pasimatyti, ir aplankiau ne tas vietas, kurias jis man būtų pataręs aplankyti. Pagaliau — svarbiausia, sugrįžusi nepaskelbiau "pasauliui", kad Lietuva okupuota, ir dar nepasakiau eilės dalykų, kurie mums čia žinomi kaip "du kart du keturi". O kur gi aš skelbiau, kad ji neokupuota?

O jei jau aš ir būčiau paskelbusi, kad Lietuva okupuota, tai ar jau Raudonoji Armija vien dėlto būtų išėjusi iš Lietuvos? O ar jau išėjo ji iš Lietuvos ir pranyko tenai ta priespauda, apie kurią viešai tylėjo, o slaptai rašė ir savo pažįstamiems pakenkė viena p. Žymanto "ginklo" bičiulio Railos aukštinama moteriškė, Vilniuje pabuvojusi vos 3 dienas?

Man rodos, šitie klausimai nereikalingi atsakymų. Tai kam čia dabar vaidinti "žygimantą liūtaširdį"?

Ogi tik tam, kad susikeltų dulkių uždėngti nepalankioms kalboms ir nuomonėms apie p. Žymantą. Ir tai dar ne viskas. Dar toms nuomonėms pakelti. Mat, p. Žymantui prireikė, kad dabar žmonės ne tik pamirštų, kas apie jį bloga buvo, bet kad ir gerai galvoti pradėtų.

O štai dėlko: lietuvių veiksniam besirūpinant gauti lietuvišką programą per Free Europe radiją, į jos viršininkus jau, pasirodo, kandidatuoja ir p. Žymantas, todėl p. Žymantui reikia autoreklamos, reikia pasigarsinti, kad jis: ir tikras patriotas ir padėtį Krašte pažįsta ir kad savo priešininkus moka suriesti į "ožio ragą".

Ar po to viso rašymo Dirvoje dar gali kas nors atsirasti, kuris net paabejotų p. Žymanto tinkamumu tam naujam postui? Jei jau kas netaps įtikintas jo "didvyriškumu" ir "patriotizmu", tai bent neturės abejonių, kad p. Žymantas turi priemonių savo "priešininkui" sutvarkyti. O kas gi norėtų patekti ant p. Žymanto "priekalo"?

Savaime suprantama, kad veiksniai, kurių žinioje bus tokio skyriaus vedėjo skyrimas, jei tasai skyrius iš viso bus gautas, neskelbs plebiscito Amerikos lietuvių tarpe dėl kandidatų parinkimo. Jie pasielgs, kaip jie išmanys. Tai jų reikalas. Tenka manyti, kad gal gi p. Žymantas tarnybą ir gaus, bet jeigu to neįvyktų, tai vargas tau, Jėruzale. Tada dar turėtume gražių vaizdų, kaip du "riteriai" prie Ramiojo Vandenyno, užžvangins "patriotizmo" pentinais ir prieš tuos pačius veiksnius.

Oro keliu laiškai, kaip pastebėta, dabar iš Lietuvos ateina per 3 - 4 dienas.

LIETUVIŲ AMERIKOS PILIEČIŲ KLUBAS
280 Union Avenue Brooklyn 11, N. Y.
BARAS IR RESTORANAS. Salės koncertams, šokiams ir kitokioms pramogoms.
Susirinkimai - nemokamai. Spaudos kioskas
V. Senkus, ved.
Telefonas: EVergreen 4-9672

SILVER BELL BAKING CO.
A. RADŽIŪNAS, Savininkas
Musų specialybė lietuviška duona. Pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.
36-40 Stagg St., Brooklyn 6, N. Y.
Telefonas: STagg 2-5938

Albert F. Peters (Petrauskas)

Park Hill Realty
Apdrauda, nekilnojamas turtas, federaliniai, valstybės ir miesto taksai. Notary Public.
84-17 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y.
TELEFONAS: VIrginia 3- 1477
Agentūra siuntiniams į Lietuvą ir kt kraštus.

Pas Vokietijos lietuvius

Pabėgėliams, gyvenusiems oficialiose stovyklose (yra ir kitos rūšies gyvenviečių, panašių į stovyklas) butų reikalai išsisprendė gana palankia prasme. Vieni jų, ypatingai gyvenę kareivinėse, kaip pvz., Münchene, Memmingene, Rosenheime, Amberge, Stuttgarte ir kitur, jau seniai (prieš 10 metų) yra apgyvendinti naujai pastatytuose namuose.

Kiti, kaip Wehnen, perkelti į naujus barus prieš porą metų, dar kiti iš stovyklų iškelti šiais metais, pvz., iš Rendsburg, o maža dalis lietuvių, apie 150 asmenų, — Lübecke, Hamburge, Hannoveryje, Münstery, Ulme-Oberer Eselsberg, laukia išsikėlimo eilės.

Jungtinių Tautų Aukštojo Komisaro Pabėgėlių Reikalams finansine parama Vokietijos valdžia, pridėdama didžiąją statybos išlaidų dalį, stato namus ir šiais ar ateinančiais metais ir šie paskutinieji oficialių stovyklų gyventojai gaus pigia nuoma butelius. Buteliai nedideli ir dažnai juose nėra būtiniausių patogumų, pvz., vonios kambario, bet kiekviena šeima gauna atskirą butelį ir įsikuria tik jai vienai priklausančioje patalpoje. Tat pagaliau po 17-18 metų stovyklinio bendro gyvenimo pradedamas normalesnis, mažiau nuo kaimyno priklausomas gyvenimas.

Butais apsirūpinti yra labai sunku tiems, kurie turėjo apsigyventi privačiai, t. y., tie, kurie anuo screeningų laiku, iš stovyklų buvo pašalinti. Dabar tokie, anuo metu privačiai susiradę pastogę, nors ir gyvena barakuose ar kokiose lūšnose priemiesčiuose, nelaikomi stovyklų gyventojais ir nepatenka į Jungtinių Tautų Aukštojo Komisaro butų aprūpinimo programą, nes pirmoje eilėje stengiamasi stovyklas likviduoti.

Taipgi labai blogose patalpose lietuviai vargsta ten, kur stovyklos buvo likviduojamos pervedant jos gyventojus į vokiečių ūkį. Tokiais atvejais, kaip, pvz., Hanau stovykla buvusi kareivinėse likviduota, o jos gyventojai iškelti į lentinius barakus.

Butų kainos kyla, nes statyba nuolat brangsta. Privačiai butą nuomojant reikia ne tik aukštą nuomą mokėti, bet buto negalima gauti, neįmokėjus iš anksto namo savininkui jo reikalaujamos kelių tūkstančių markių sumos.

Mažai uždirbdami, susitaupyti nepajėgia ir todėl dar daugelis lietuvių šeimų vargsta nepakenčiamuose butuose. BALFe turima žinių apie 40 lietuvių šeimų, kurioms būtinai reikia butų. Bet, norint joms pagelbėti, reiktų labai daug lėšų ir įvairiausių žygių, o BALFo personalą Munchene dėl lėšų trūkumo sumažinus (palikti 2 žmonės), negalima pajėgti šioj srity ko daugiau atsiekti.

Leopoldas Markevičius, Vienybės skaitytojų brooklyniečių Romo ir Amelijos Markevičių sūnus, balandžio 27 ir 28 dalyvavo Pennsylvania Universiteto 68 Annual Relay Carnival, laimėdamas 2 mylių bėgimo estafete pirmąją vietą ir aukso medalį. Jisai atstovavo St. Francis Prep.

Tokiuose barakuose gyvena lietuviai Vokietijoje. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Latvijos istorija raudonai

Rygoje išėjo trys tomai rusų ir trys tomai latvių kalba Latvijos Istorijos: I, 1952 m; II, 1955 m; III, 1958. Juos recenzuoja latvis istorikas A. Spekke "Journal of Central European Affairs" sausio nr.

1948 m. A. Spekke Stokholme išleido latvišką Latvijos Istoriją, kuri 1951 m. buvo išverstas ir išleista anglų kalba (2-a laida 1957 m.). Washingtone Latvijos Atstovas Bilmanis 1951 m. išleido anglų kalba "A History of Latvia", o 1944 m. "Latvian-Russian Relations — Documents". A. Švabe (miręs) 1948 m. Škotijoj išleido "Latvijos Istoriją", kuri buvo prancūzų kalba Paryžiuje išleista 1953 m. Tokiu būdu, svetur latviai turi išleidę gražių savo istorijos veikalų. Mes, Lietuviai, turime kun. Chase, Noremo, adv. K. Jurgėlos prof. Senno ir prof. Tarulio veikalus.

Rygoje leidėju pasirašo Latvių Mokslų Akademija. Pirmame tome marksistine zovada atjojame iš gilios senovės į 1860 m. Tai apima 650 puslapių, su daugeliu žemėlapių ("buržujų" nupieštų). Kad nebūtų pridaryta "klaidų", Maskva latviams Rygon buvo prisiuntusi savo istoriką prof. Grekovą ir talkininkų. Bibliografija rūpestingai nutyli išvietintų latvių darbus, nors sumini baroniškų vokiečių.

Tomo nuotaika šitokia: nuo giliausios senovės baltų tautos (lietuviai ir latviai) turėjusios "draugystės" jausmų rusams, iš kurių "aukštos" kultūros pasisėmė nemaža dalykų. Ivano IV kariuomenės žiaurumai Livonijoje (jam kalant "langą" į Baltijos jūrą) praeinami šaltai, o švedų čia įsiviešpatavimas vaizduojamas "skurdą nešęs", nors tikrovėje latviai žemdirbiai tada atkuto ir pradėjo gerai gyventi. Tome silpna proistorė, nes, matyt, nebuvo kam parašyti. Latvių tauta čia gyvena "pirminį bendruomenišką komunizmą ir feodalizmą".

Antrame tome atžengia "kapitalizmas" — 1861-1917 m. (60 metų laikotarpis). Kapitalizmo atžengimą šiuo laikotarpiu Lietuvai mato ir mūsų prof. S. Kairys ir K. Bielinis savo atsiminimuose. Tinkamai šį laikotarpį latviams atkurti Maskva prisiuntė į Rygą istorikę Pankratovienę. To neužteko: įkinkyta ir latvių kompartijos centralinio k-to (rusų valdomo) Istorijos Instituas. Išvietintų istorikų darbai vėl praeinami tyla. Iš paskutinių pučiama socialistinių idėjų plitimas latviuose, lyg tuo visa bundančios tautos kultūra ir apsiribavo! Pernelyg didelių socializmo iškėlimu, kaip žinoma, pasižymi ir Kairo-Bielinio atsiminimai, kalbėdami apie šio laikotarpio Lietuvą ir jos Penktus Metus.

Latviui ypač sunku, sako, suvirškinti III tomo 800 puslapių. Nepriklausoma Latvija čia, aišku, "buržuazinė respublika". Jos nepriklausomybę pripažinusi Vakarų Europa ir Amerika esančios "Antantės imperialistai — pikčiausi Pabaltijo tautų priešai". Latvių buržuazija (prez. Ulmanis, Sovietinėje tremtyje nukankintas), girdi, darė planus Maskvą pulti! Nors, matyt, per neapsižiūrėjimą, prisimena Lenino posakį: "Pabaltiečiai neturi nė mažiausių imperialistinių siekimų." Steigiamasis Latvijos Seimas, girdi, buvęs išrinktas "teroro sąlygose". Ekonominis gyvenimas ėjęs nuo krizės į krizę. Viską apkepurėja storas melas: "Sovietija visada siekė būti geru Pabaltijo valstybių kaimynu."

1940 m. okupacija, jos žvėriškumas, deportacijos, konfiskacijos, žmogžudystės vadinamos "savaiminiu išnaudojamųjų masių sukilimu", kuris krašte įgyvendinęs "demokratines laisves", prižiūrimas "liaudies valią pildančiosios komunistų partijos".

Kitais žodžiais, ir latvius rusai privertė rašyti tokias istorijas, kokias leidžiama ir Vilniuje. Įdomu, tačiau, kad lietuviams jų neleidžiama rusų kalba, kaip latviams.

VYT. ŠIRVYDAS

Jei kiekvienas Vienybės skaitytojas pasistengtų surasti bent po vieną naują prenumeratorių - tai būtų pati geriausia talka laikraščiui ir tuo pasitarnautumėt lietuvybei. Skaitykite ir platinkite Vienybę!

ŠVIESOS IR SANTAROS FILISTERIŲ NEW YORKO SKYRIUS JUS IR JŪSŲ ARTIMUOSIUS MALONIAI KVIEČIA Į PAVASARIO BALIŲ, RUOŠIAMĄ ŠIŲ 1962 METŲ GEGUŽIO MĖNESIO 12 DIENĄ REVOIR'S LAKEVILLE MANOR PATALPOSE, NORTH SERVICE ROAD LAKE SUCCESS, LONG ISLAND, N.Y. PRADŽIA 8-TĄ VALANDĄ VAKARO ĮŽANGOS KAINA $ 7.50 ASMENIUI STALAMS UŽSAKYTI IR SMULKESNEI INFORMACIJAI PRAŠOME SKAMBINTI N. VALAITIENEI LA 8-2231 ARBA R. ČERKELIŪNIENEI HO. 4-8901

RAY's LIQUOR STORE
JUOZAS IR IZABELĖ MISIŪNAI
Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.
103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIrginia 3-3544

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sav.
1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)
Telefonas: EVergreen 2-6440
Sale vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.
POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.
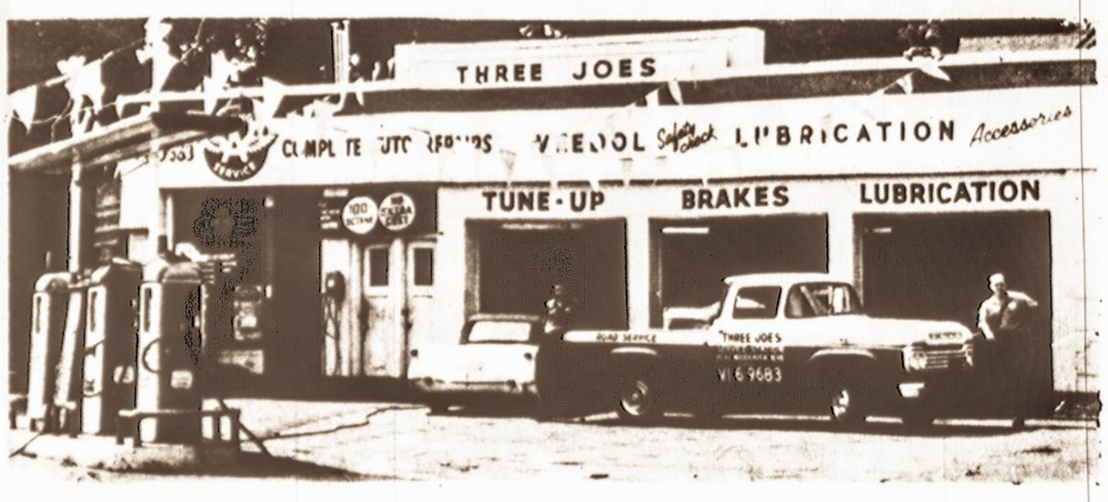

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.
Telefonas: VIrginia 6-9683

THE Arlington
Tel TAylor 7-9842
385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.
Restaurant
Ona ir Jonas Valaičiai

Gyvenimas gamtoje

Pažinkime meškeriojamas žuvis

ANTANAS GRUZDYS

Kaip gydytojas, tik pažinodamas žmogaus kūno sudėtį, (anatomiją) gali sėkmingai žmogų gydyti, daryti operacijas, taip meškeriotojas, pažindamas žuvis, jų įpročius, maistą ir kitus žuvies gyvenimo reiškinius (biologiją), gali sėkmingai meškerioti.

Suglaustai bus aprašomos plačiau gaudomos gėlų vandenų žuvys ir ypač tos, kurias daugelis patys ar tėvai bei seneliai meškeriojo Lietuvoje.

Norint tiksliau nustatyti žuvies tapatybę, po amerikoniško pavadinimo seka lotyniškas.

Prasidėjus upėtakių sezonui, tenka pradėti nuo Salmonidae (lotyniškas) šeimos.

Lašiša — Atlantic Salmon (Salmo salar). Meškere sugautas rekordinis dydis 79 sv. 2 unc. Lietuvoje Žeimenos ir Merkio upėse yra pagautų iki 30 kg.

Lašišos kūnas sidabriškai iki plieno spalvos melsvas su tamsiomis dėmėmis ir oranžiniais bei rausvais taškais, pelėkai šviesiai pilki. Neršto metu (neršia vėlai rudenį) patinų žandai užsiriečia kaip kabliai ir spalvoti taškai paryškėja. Gyvena jūrose, minta silkėmis, vėžiagyviais. Neršto metu nustoja maitintis, suliesėja ir mėsa praranda skonį. Vasarinė lašiša pradeda keliauti į upes neršti birželio mėn. o rudeninė — rugsėjo mėn.

Lašišų patinai yra dvejopi, kurie skiriasi dydžiu ir spalva. Lašišos mėgsta laikytis dūburiuose, tarp akmenų, prieš kliūtis. Meškeriojama rytais ir vakarais. Apsiniaukusiam orui esant, visą dieną. Geriausia meškerioti šlapia musele, o jei vanduo skaidrus — sausa. Vasarą meškeriojama smulkesne, o rudienį — stambesne musele. Galima gaudyti ir spiningu. Masalą griebia staigiai. Užkirsta pradžioje, mažai juda, vėliau daro staigų šuolį. Jei užmetus meškerę masalo neįma, reikia keisti vietą. Lašiša atsargi ir pastabi žuvis, todėl prie vandens reikia laikytis labai ramiai.

Upokšnių šalvis — Brook Trout (Salvelinus fontinalis) Priklauso lašišų šeimai. Meškere sugautas rekordinis dydis 14 1/2 sv. Mėgiama vandens temperatūra 48° F. Kūnas tamsus, nugara žaliai ruda su šviesiomis vingiotomis dėmėmis. Šonai žali, šviesiai dėmėti su ryškiai raudonais taškais, apvedžiotais mėlynais žiedais, apatinių pelėkų kraštai balti su juodais brūkšneliais.

Žandas ilgas ir žiotys plačios. Kūno spalvą, pagal sąlygas, nežymiai keičia. Šalvis iš lašišų giminės sėkmingiausiai meškeriojamas, nes nėra toks baikštus ir masalą ima staigiai, bet užkirstas labai priešinasi, šoka iš vandens. Pagavus vieną, galima toje pačioje vietoje sugauti daugiau. Maitinasi dieną, o po 8-9 val. vakaro meškeriojimas nesėkmingas. Minta įvairiais vandens gyvūnais, vikšrais, mažomis žuvytėmis, ikrais ir t.t. Šviesią dieną masalas naudojamas šviesus, o tamsią — tamsus. Šalvio matymas yra daug geresnis už upėtakio ar vaivorykštinio upėtakio. Lietuvoje upokšnių šalvis pagaunamas Neryje.

Upėtakis — Brown Trout (Salmo truta fario), be to kai kur vadina forėlė, lašišaitė margoji, pastrangas, šalvis, žvaigždžuvis. Meškere sugautas rekordinis dydis 39 1/2 sv. Lietuvoje 12 kg. Mėgiama vandens temp. 60 F.

Kūnas kiek panašus į lašišos, tik daugiau apvalus, trumpas bukas snukis, uodegos pelekas tiesiog nukirstas (lašišos iškirptas) nugara alyviniai žalsva dryžuota, šonai gelsvi su baltomis, juodomis, raudonomis ar oranžinėmis dėmelėmis, apjuostais šviesiais žiedeliais. Pilvas pilkai baltas su ryškiai geltonu peleku. Upėtakio dydis ir jo kūno spalva pareina nuo gyvenamos aplinkumos. Todėl nors su mažais skirtumais bet Amerikos vandenyse priskaitoma 24 upėtakių rūšys, su skirtingais pavadinimais. Kai kuriems vardai duoti nuo ežerų ar upių vardų. Pav. Thoe Trout (Thoe ežeras Cal.), Sunapee Trout (Sunapee ež. N. H.), Great Lake Trout (Michigan ež.) Rangeley Trout (Rangeley ež. Ma.), Golden Trout of Volcana Creec (Oregon) yra labai spalvingas: nugara žalsva, šonas ružavas su tamsiai pilkomis dėmėmis, apatinė šono dalis auksiniai gelsva, pilvas ružavas ir pilvo pelekai ružavi. Į jį labai panašus Golden Trout of Soda Creek, tačiau jo kuno viršutinė dalis turi daug juodų taškų. Upėtakis yra tingi žuvis, mėgsta gyventi vieniša (išskyrus neršto laikotarpy rudenį) laikosi toje pat vietoje ir išbaidytas sugrįžta atgal.

Daugiau - kitame numeryje

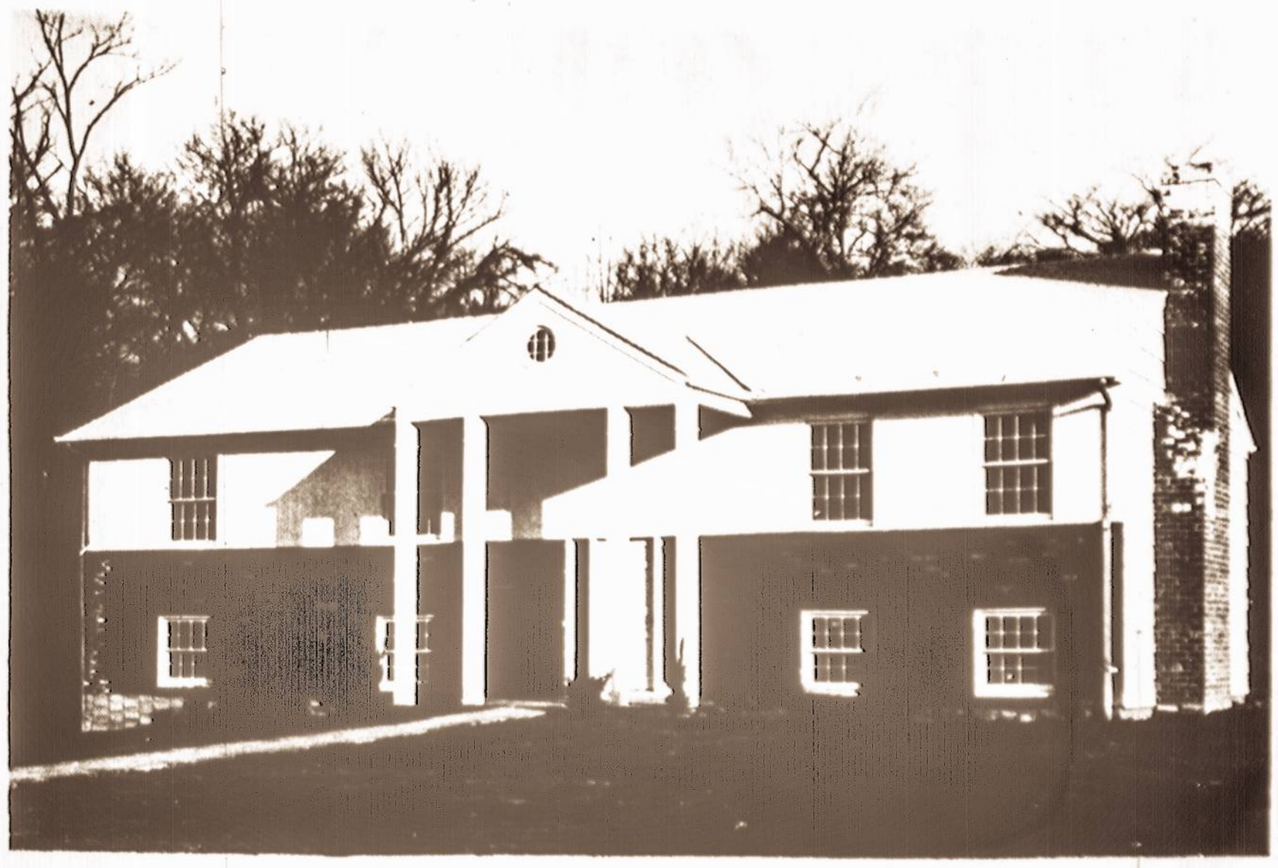

Vienybės skaitytojas J. Bastys iš Briarcliff Manor, N. Y. įsteigė statybos firmą, kuri pavadinta Baltic Contractors. Nuotraukoje - vienas iš J. Basčio pastatytų namų Briarcliff Manor.

LISAUSKŲ MAISTO KRAUTUVĖ
Lietuviški sūriai, juoda duona, aukštos rūšies rūkyti kumpiai, dešros ir skilandžiai pigiomis kainomis
Prekes siunčiame ir per paštą
Martha & Peter Lisauskas
64-09 56th Road Maspeth 78, N. Y.
Telephone: TWining 4-8087

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager
322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

BANGA TELEVISION
VYTAUTAS ŽELENIS, Savininkas
3423 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-0349
PARDUODAMA: televizija, radijas, Hi-Fi stereo, fonografai, dulkių siurbliai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral, Motorola ir Blaupunkt vokiškiems Hi-Fi.
TAISOMA: televizija, stereo Hi-Fi bei radijas. Darbo valandos kasdien iki 7 v. vak., penktadieniais iki 9 v. v.
VISOS PREKĖS IŠPARDUODAMOS ŽEMIAUSIOMIS KAINOMIS

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS
JOHN ORMAN AGENCY
110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist
Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.
MATTHEW MAŽEIKA
Savininkas
80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIrginia 9-3112

ROBERT F. NARK
Apdraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE
26 COURT ST. BROOKLYN, N.Y.
Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783
DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA
Telefonas: POplar 5-4110

JUOZAS GARŠVA
231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME
ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME
P. RADZEVIČIUS, Direktorius
410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y
Tel. STagg 2-4409

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

Akademinio skautų sąjūdžio New Yorko skyriaus iškilminga sueiga įvyks šį šeštadienį, gegužės 5 d. 12 val. Festival salėje, 40 E. 26th St., New Yorke. Sueigos metu bus akademikių skaučių dr-vės pakėlimai į tikrąsias nares ir Korp! Vytis pakėlimai į senjorus. Visi A. S. S. nariai, gyveną New Yorke ir apylinkėse, kviečiami dalyvauti.

Inž. dr. J. Gimbutas, Akademinio skautų sąjūdžio Bostono skyriaus pirm., šį šeštadienį atvyksta į New Yorką ir iškilmingoje A. S. S. sueigoje pasakys kalbą.

Vandos ir Prano Petronių, iš Camden, N. J., dukrelė pakrikštyta šv. Juozapo bažnyčioje Debros - Marijos vardu. Kūmais buvo Ona Malinauskienė su Anthony Pezotti. Petroniai augina dukrelę Onutę ir sūnų Vytuką. Petronienė yra italė, bet gerai kalba lietuviškai.

LB New Yorko I apylinkės naują valdybą sudaro: A. Reventas, K. Kepalas, V. Padvarietis, A. Dičpinigaitis, V. Jonikas. Į kontrolės komisiją išrinkti: B. Kulys, S. Lūšys, J. Zarauskas, kandidatu A. Jonikas.

Toronto vyrų kvarteta sudaro šie dainininkai: I ten. Herbertas Rožaitis, II ten. Rimas Strimaitis, baritonas - Algirdas Bražys ir bosas Justinas Zubrickas. Kvarteto koncertas įvyksta šį šeštadienį, gegužės 5 d. 7:30 val. Webster Manor, 125 E. 11th St., New Yorke.

Stasė ir Pov. Vainauskai savo gražiuose, naujai įsigytuose namuose, prie Day Court, Great Necke, surengė vaišes, dalyvaujant svečiams iš Didžiojo New Yorko.

Lietuviai Williamsburge labai gailisi, kad jų sukurtas Piliečių klubas norimas parduoti.

Antanas Varnas Lojalumo parade pereitą šeštadienį New Yorke. Jis vadovavo visoms tautybių grupėms. Beveik visos tautinės grupės su savo atstovais prisistatė, išskiriant lietuvius, kurie paradui nesusiorganizavo. Toliau - kairėje matyti mėras Wagner su kitais miesto valdininkais.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Mirė Juozas Ginkus

Juozas Ginkus

Ilgesnį laiką sirgęs leukemijos liga, gegužės 1 d. 4 val. popiet Brooklyne mirė Juozas Ginkus, ne tik Didžiojo New Yorko, bet ir visos amerikinės Lietuvos pažįstamas vyresniosios kartos veikėjas.

Velionės kūnas pašarvotas Garšvos koplyčioje, o laidotuvės įvyks šv. Jono kapinėse pirmadienį po 10 val. pamaldų Angelų Karalienės bažnyčioje. Atsisveikinimas su velioniu rengiamas sekmadienį, gegužės 6 d., 6 val. popiet. Rengėjai — LTS 1 skyriaus valdyba — kviečia dalyvauti visus lietuvius.

Juozo Ginkaus liūdėdama paliko jo žmona Ona, sūnus Juozukas, marti Patricija ir kt. artimieji.

Juozas Ginkus buvo 72 metų amžiaus, gimęs Joniškyje. Į Ameriką buvo atvykęs 1908 m. Jisai nuo pat pradžios buvo veiklus daugelio Brooklyno draugijų narys. Jis dalyvavo Harmonijos chore, Simano Daukanto dramatinėje draugijoje, buvo Vienybės spaustuvės direktorium ir bendrovės prezidentu.

Ginkus taip pat buvo ir Amerikos Liet. Tautinės Sąjungos vienas steigėjų ir iždininkas, tautinių organizacijų darbuotojas, SLA narys, BALFo ir ALTo direktorius, New Yorko Prekybos Buto pirm., Darlaus ir Girėno skridimo komiteto narys, LB New Yorko apyg. vicepirmininkas. Jisai įkūrė ir nuo 1928 m. ilgus metus vadovavo lietuvių radijo programai.

Ginkus buvo vienas tų Amerikos geraširdžių lietuvių, kurie padėjo gausybei lietuvių atvykti ir įsikurti Amerikoje. Pastaruoju metu jisai dėl nesveikatos jau mažiau dalyvaudavo visuomenės veikloje.

Už nuopelnus Ginkui buvo suteiktas ALTS 1 skyriaus garbės nario vardas, o Neolituanai jį paskelbė savo mecenatu.

Apie velionį Vienybė plačiau parašys ateinančiame numeryje. Su jo mirtimi Vienybė netenka gero skaitytojo ir nuoširdaus bičiulio, o Lietuva netenka savo garbingo sūnaus. Tebūnie lengva jam šio krašto žemė. Ta pačia proga Ginkaus šeimai reiškiama gili užuojauta.

IDĖJOS IR DAIKTAI...

J. RŪTENIS

Lietuvą, parafrazuojant B. Brazdžionio eilėraštį, mylime, apie ją žinome ir kalbame tik iš tolo...

Mus jau skiria arti dvidešimties metų laikotarpis.

Todėl nenuostabu, kad daug kam esame ne preciziškai konkretūs.

Vienam kitam albatrosui atsilankius gimtoje žemėje, mes nebenorime tikėti, kad ten net gėlės skveruose, vasara galėtų augti. Tuos, kurie apie tai pasakoja ar net filmoje parodo, įtariam, lyg ir pasmerkt bandom ir vietoj medalio už drąsą, izmo uodegėles segiojam.

Nėra įrodymų, kad tai daroma sąmoningai, tai daugiau ar mažiau generalinio pobūdžio psichozas. Taip mes nuteikti, taip nusiteikę esame, tokie ir liksim. Ir tam yra rimto pagrindo, nes mūsų tautos pavergėjai, šią opą taip giliai įrėžė, kad ji niekad neišnyks. Mes komunizmui niekad neatleisime, net ir tada, jei jis tą skriaudą kokiu nors stebuklu bandytų atitaisyti.

Tačiau toks pat kriterijus šiame raketiniame amžiuje negali būti taikomas pavergtam kraštui ir ten pasilikusiems broliams. Mes negalime visko neigti, kas ten naujo ir gero. Taip pat ir matavimas mūsų išsiveztu matu yra netikslus ir klaidingas. O ypač didelė klaida, kai pagalvojam, kad viską nuveikia pavergėjai su savo komunistine sistema. Manding, tai nuveikia, kad ir pavergtas, bet amžinai veržlus lietuviškasis genijus. Tiesa, kad jis siekdamas pagrindinio tikslo, verčiamas atmiešti, ar atausti pavergėjo doktrinomis, bet galutiniame rezultate tai yra lietuvio darbo ir pažangos produktas.

Net ir tos matytos žydinčias gėlės, kurios taip krito į akis, o išeinant iš mūsų generalinio psichozo, turėjo būti purvas, griuvėsiai ar dulkės, yra lietuvio sumanumo išdava.

O ką bekalbėti apie aukštesnes vertybes — knygas, liaudies meną, liaudies dainas, monografijas, dailininkų darbus, tautos paminklų restauravimą ir kita — tai nesugalvojo ir neparagino pavergėjas. Taip pat niekas neverčia siekti aukštojo mokslo, o visdėlto pavergtas jaunimas, nugalėdamas visas kliūtis, atlikdamas sunkiausias darbo prievoles ir kitus mokslui siekti statomus reikalavimus — veržte veržiasi iš kaimų ir miestelių geresnėn buitin.

Tuo, atvirai kalbant, galime tarti, kad yra kažkokia paslaptinga dvasia, kuri įkvepia tiems aukštesniems tikslams.

Todėl visai nenuostabu, kai buvo mesta bendradarbiavimo idėja su kraštu - pirmon eilėn mėtesi jaunimas. Tiesa, jis nusvilo, nes, neturėdamas patyrimo, nesuprato, kad bendradarbiavimas tik vienpusiškas, ir ne lietuvių, bet pavergėjo agentų inspiruotas. Žinoma, kaip toks, mums atmestinas, nes mes tada bendradarbiautume su krašto ir žmonių pavergėjais. Tuom netiesioginiai patvirtintumėm nebe lietuvio, bet komunizmo pranašumą ir netiesioginiai juos pripažintumėm. Tada žinoma, visa vadavimo kova būtų beprasmiška. Meškerė buvo užmesta labai taikliai, bet mūsų vyriausiųjų veiksnių buvo taikliai ir laiku reaguota tos meškerės netraukti iš vandens gelmių. Vienas kitas, šungrybiais apaugusiuose kemsynuose, kad ir su veliniu išėjus grybauti, rastas baravykas yra menkavertis, palyginus su visa esme.

Bendradarbiaukime taip, kaip iki šiol bendradarbiavome. Turime gi žinių, kad tokiu bendradarbiavimu patenkinti ir mūsų broliai.

Visa tai, ką lietuviškasis genijus sukuria, susidomėję sekime ir čia, savo laisvoje spaudoje, užgirkime — jie randa kelius ir būdus apie tai sužinoti. Tas juos skatins dar didesniems užsimojimams išlikti gyviems ir kūrybingiems.

Dail. Česlovas Janušas pereitą šeštadienį New Yorko Neolituanijos sueigoje, kuri įvyko Atletų klubo salėje, skaitė paskaitą apie modernųjį meną ir politiką. Dailininkas nurodė, kaip komunizmas daro įtaką į visas gyvenimo sritis, o ypač reiškiasi moderniame mene, ir didžiuma Amerikos parodų, rengtų užsienyje, buvo dominuojamos JAV komunistų dailininkų.

Po paskaitos buvo vaišės ir šokiai. Šį šeštadienį New Yorko neolituanų valdyba išvyksta į Cape Cod pasitarti dėl tenai būsimos vasaros stovyklos.

ŠIAME NUMERYJE:

Rašytoju Draugija iteikė premijas	1 p.
Mes - V. Širvydas -	1 p.
Posėdžiavo veiksniai	1 p.
Lietuviai Kalifornijoj - V. Bakūnas	2 p.
Lietuviškoje Chicagoje	3 p.
Ir aš buvau Washingtone - V. Zalatorius	3 p.
Apie "žygimanta liutaširdį" S. Narkeliūnaitė	5 p.
Spaudos skiltyse	5 p.
Aš esu muzika	6 p.
Buvo susirinkę Lietuvos kompozitoriai	6 p.
Aš mylėjau žemę... - J. Rūtenis	6 p.
Muzikinėmis temomis	7 p.
Knyga apie partizanus	8 p.
Moterys	9 p.
Pas Vokietijos lietuvius	
Latvijos istorija raudonai V. Širvydas	10 p.
Gyvenimas gamtoje - A. Gruzdys	11 p.